

2024/1359

22.5.2024

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2024/1359

z dnia 14 maja 2024 r.

**w sprawie reagowania na sytuacje kryzysowe i sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej
w dziedzinie migracji i azylu oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/1147**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 78 ust. 2 lit. d) i e),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia, stanowiąc przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, powinna zapewniać brak kontroli osób na granicach wewnętrznych, rozwijać wspólną politykę w dziedzinie azylu i migracji, kontroli granic zewnętrznych i powrotów, oraz zapobiegać niedozwolonemu przemieszczaniu się między państwami członkowskimi, w oparciu o solidarność i sprawiedliwy podział odpowiedzialności między państwami członkowskimi, co jest również sprawiedliwe wobec obywateli państw trzecich i bezpaństwowców oraz w pełnym poszanowaniu praw podstawowych.
- (2) Niezbędne jest kompleksowe podejście, aby wzmocnić wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi, przy jednoczesnym uznaniu, że skuteczność takiego ogólnego podejścia zależy od wspólnego uwzględnienia i wdrożenia wszystkich elementów w sposób zintegrowany.
- (3) Unia i jej państwa członkowskie mogą stanąć w obliczu wyzwań migracyjnych, które mogą być bardzo zróżnicowane, w szczególności pod względem skali i struktury przybyć. W związku z tym niezbędne jest, aby Unia dysponowała różnorodnymi narzędziami umożliwiającymi reagowanie na wszystkie rodzaje sytuacji. W ramach kompleksowego podejścia określonego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 ⁽⁴⁾, w tym poprzez partnerstwa z odpowiednimi państwami trzecimi, należy zapewnić, aby Unia miała do dyspozycji szczegółowe przepisy umożliwiające skuteczne zarządzanie migracją, w szczególności w odniesieniu do uruchamiania obowiązkowego mechanizmu solidarnościowego, oraz aby wprowadzono wszelkie niezbędne środki służące zapobieganiu wystąpienia kryzysu. Niniejsze rozporządzenie określa przepisy, które uzupełniają to podejście oraz przepisy określone w dyrektywie Rady 2001/55/WE ⁽⁵⁾, które mogą być wykorzystywane w tym samym czasie.
- (4) Niezależnie od wprowadzenia niezbędnych środków zapobiegawczych, nie można wykluczyć wystąpienia sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej w dziedzinie migracji i azylu wynikających z okoliczności pozostających poza kontrolą Unii i jej państw członkowskich. Takie wyjątkowe sytuacje mogą obejmować masowe przybycia obywateli państw trzecich i bezpaństwowców na terytorium jednego lub większej liczby państw członkowskich lub sytuację instrumentalizacji migrantów przez państwo trzecie lub wrogi podmiot

⁽¹⁾ Dz.U. C 155 z 30.4.2021, s. 58.

⁽²⁾ Dz.U. C 175 z 7.5.2021, s. 32.

⁽³⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 10 kwietnia 2024 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz decyzja Rady z dnia 14 maja 2024 r.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 604/2013 (Dz. U. L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj>).

⁽⁵⁾ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz.U. L 212 z 7.8.2001, s. 12).

niepaństwowy, których celem jest destabilizacja państwa członkowskiego lub Unii, lub sytuację spowodowaną działaniem siły wyższej w państwie członkowskim. W tych okolicznościach możliwe jest, że środki i elastyczność przewidziane w rozporządzeniu (UE) 2024/1351 i rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348⁽⁶⁾ nie będą wystarczające do reagowania na takie wyjątkowe sytuacje. Te wyjątkowe sytuacje różnią się od sytuacji, w których państwo członkowskie stoi w obliczu znaczącej sytuacji migracyjnej ze względu na łączny skutek, jaki przybycia wywierają na jego dobrze przygotowany system azylowy, system przyjmowania i system migracyjny, lub w przypadku gdy państwo członkowskie znajduje się pod presją migracyjną z powodu skali przybyć, które jednak nie osiągają poziomów masowych przybyć, ale stwarzają nieproporcjonalne obowiązki na jego dobrze przygotowane systemy, i do których zastosowanie mają środki przewidziane w rozporządzeniu (UE) 2024/1351. Ponadto niniejsze rozporządzenie nie narusza wykonywania przez państwa członkowskie spoczywających na nich obowiązków w zakresie utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

- (5) Niniejsze rozporządzenie ma na celu zwiększenie gotowości i odporności Unii w zakresie zarządzania sytuacjami kryzysowymi oraz ułatwienie koordynacji operacyjnej, wsparcia w zakresie zdolności oraz dostępności finansowania w sytuacjach kryzysowych.
- (6) Niniejsze rozporządzenie zapewnia skuteczne stosowanie zasady solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między państwami członkowskimi oraz dostosowanie odpowiednich przepisów dotyczących procedury azylowej, w tym stosowania procedury przyspieszonej, tak aby państwa członkowskie i Unia dysponowały niezbędnymi narzędziami prawnymi w celu szybkiego reagowania na sytuacje kryzysowe i sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej, w tym aby możliwe było dostosowanie terminów w celu przeprowadzenia wszystkich procedur.
- (7) Niniejsze rozporządzenie zapewnia, aby państwa członkowskie uzyskiwały pełne wsparcie w sytuacjach kryzysowych i sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej, w tym za pośrednictwem mechanizmu solidarnościowego zapewniającego w sytuacjach kryzysowych sprawiedliwy podział odpowiedzialności i równowagę wysiłków między państwami członkowskimi.
- (8) Niniejsze rozporządzenie zapewnia poszanowanie praw podstawowych obywateli państw trzecich i bezpaństwowców oraz zasad uznanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”), w szczególności prawa do poszanowania i ochrony godności człowieka, zakazu tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karaniami, prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, zasady najlepszego interesu dziecka, prawa do azylu oraz ochrony w przypadku usunięcia z terytorium państwa, wydalenia lub ekstradycji, a także Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców przyjętej w dniu 28 lipca 1951 r., uzupełnionej protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. (zwanej dalej „konwencją genewską”). Niniejsze rozporządzenie należy wykonywać zgodnie z Kartą i zasadami ogólnymi prawa Unii, a także z prawem międzynarodowym. W celu odzwierciedlenia konieczności uwzględniania w pierwszej kolejności najlepszego interesu dziecka, zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z 1989 r., oraz konieczności poszanowania życia rodzinnego, a także zapewnienia ochrony zdrowia danyh osób, należy stosować środki ochrony wobec małoletnich i członków ich rodzin oraz osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które ze względu na stan zdrowia wymagają szczególnego i odpowiedniego wsparcia. Do osób objętych odstępstwami przewidzianymi w niniejszym rozporządzeniu nadal powinny mieć zastosowanie przepisy i gwarancje określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1348, chyba że niniejsze rozporządzenie stanowi inaczej. Od momentu złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nadal powinny mieć zastosowanie przepisy określone w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1346⁽⁷⁾, w tym przepisy dotyczące detencji osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.
- (9) Niniejsze rozporządzenie nie przewiduje odstępstw od przepisów i gwarancji, w tym w zakresie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania, przewidzianych w dyrektywie (UE) 2024/1346. W sytuacji kryzysowej państwo członkowskie powinno przewidzieć dodatkowe i wystarczające zasoby ludzkie i materialne, aby było w stanie wypełniać swoje zobowiązania wynikające z tej dyrektywy.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylenia dyrektywy 2013/32/UE (Dz.U. L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

⁽⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1346 z dnia 14 Maj 2024 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową (Dz.U. L, 2024/1346, 22.5.2024, , ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj>).

- (10) Przepisy i gwarancje określone w rozporządzeniach (UE) 2024/1356⁽⁸⁾, (UE) 2024/1358⁽⁹⁾ i (UE) 2024/1347⁽¹⁰⁾ oraz w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/...⁽¹¹⁾ nadal powinny być stosowane, niezależnie od odstępstw stosowanych w ramach niniejszego rozporządzenia. Państwa członkowskie powinny stosować środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu wyłącznie zgodnie z warunkami, którym podlegają te środki, jak przewidziano w odpowiedniej decyzji wykonawczej Rady przyjętej zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz w przypadku gdy jest to bezwzględnie konieczne i proporcjonalne.
- (11) Przyjęcie środków w ramach niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do konkretnego państwa członkowskiego powinno pozostawać bez uszczerbku dla możliwości zastosowania art. 78 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).
- (12) Masowe przybycia obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców mogą doprowadzić do sytuacji, w której dane państwo członkowskie nie będzie w stanie rozpatrywać wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej obywateli państw trzecich i bezpaństwowców zgodnie z przepisami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2024/1351 i rozporządzeniu (UE) 2024/1348 i gdy taka sytuacja ma konsekwencje dla funkcjonowania systemu azylowego i systemu migracyjnego, nie tylko w tym państwie członkowskim, ale także w całej Unii. Niezbędne jest zatem ustanowienie szczegółowych przepisów i mechanizmów, które powinny umożliwiać podjęcie skutecznych działań w reakcji na takie sytuacje.
- (13) Państwa członkowskie powinny posiadać wystarczające zasoby ludzkie i finansowe oraz wystarczającą infrastrukturę, aby skutecznie wdrażać polityki zarządzania azylem i migracją. Państwa członkowskie powinny zapewniać stosowną koordynację między odpowiednimi organami krajowymi, a także z organami krajowymi pozostałych państw członkowskich, aby zapewnić dobre przygotowanie – obejmujące gotowość i planowanie kryzysowe – swojego systemu azylowego, systemu przyjmowania, w tym służb odpowiedzialnych za ochronę dzieci, lub systemu powrotów oraz wystarczającą zdolność w odniesieniu do każdego elementu.
- (14) Sytuacja instrumentalizacji może wystąpić wówczas, gdy państwo trzecie lub wrogi podmiot niepaństwowy zachęcają obywateli państw trzecich i bezpaństwowców do przemieszczania się na granice zewnętrzne Unii lub do państwa członkowskiego lub ułatwiają im to przemieszczanie, w przypadku gdy takie działania wskazują na to, że państwo trzecie lub wrogi podmiot niepaństwowy zamierzają zdestabilizować Unię lub państwo członkowskie, oraz w przypadku gdy takie działania mogą zagrozić podstawowym funkcjom państwa członkowskiego, w tym utrzymaniu prawa i porządku lub ochronie jego bezpieczeństwa narodowego.
- (15) Sytuacji, w których podmioty niepaństwowe są zaangażowane w przestępczość zorganizowaną, w szczególności w działalność przemytniczą, nie należy uznawać za instrumentalizację migrantów, jeżeli działania te nie mają na celu destabilizacji Unii lub państwa członkowskiego.
- (16) Za instrumentalizację migrantów nie należy uznawać pomocy humanitarnej, jeżeli działania te nie mają na celu destabilizacji Unii lub państwa członkowskiego.
- (17) Bez uszczerbku dla środków mających zastosowanie w ramach innych dziedzin polityki oraz innych instrumentów prawnych, w celu zapewnienia natychmiastowej i odpowiedniej reakcji na zagrożenia hybrydowe, zgodnie z prawem Unii i zobowiązaniami międzynarodowymi, niniejsze rozporządzenie koncentruje się na szczególnych środkach mających zastosowanie w dziedzinie migracji, których celem jest reagowanie na sytuacje instrumentalizacji.

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1356 z dnia 14 Maj 2024 r. w sprawie wprowadzenia kontroli przesiewowej obywateli państw trzecich na granicach zewnętrznych oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 767/2008, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240 i (UE) 2019/817 (Dz.U. L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1358 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania danych biometrycznych w celu skutecznego stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 i (UE) 2024/1350 i dyrektywy Rady 2001/55/WE oraz w celu identyfikowania nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich oraz bezpaństwowców, w sprawie występowania o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego, w sprawie zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240 i (UE) 2019/818 oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 (Dz.U. L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>).

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1347 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako osób korzystających z ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony, zmieniające dyrektywę Rady 2003/109/WE oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE (Dz. U. L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

⁽¹¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... r. w sprawie zmiany dyrektywy 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

- (18) W sytuacji instrumentalizacji obywatele państw trzecich i bezpaństwowcy mogą ubiegać się o ochronę międzynarodową na granicy zewnętrznej lub w strefie tranzytowej państwa członkowskiego, przy czym często są to osoby zatrzymane w związku z niedozwolonym przekroczeniem granicy zewnętrznej drogą lądową, morską lub powietrzną, lub osoby sprowadzone na ląd w następstwie operacji poszukiwawczo-ratowniczych. Może to w szczególności prowadzić do nieoczekiwanego znaczącego zwiększenia liczby wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej na granicach zewnętrznych. W tym kontekście należy zapewnić skuteczny i rzeczywisty dostęp do procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową zgodnie z art. 18 Karty i z konwencją genewską.
- (19) W odniesieniu do Cypru, w rozporządzeniu Rady (WE) nr 866/2004⁽¹²⁾ przewidziano szczegółowe przepisy dotyczące linii dzielącej obszary Republiki Cypryjskiej na te, na których sprawuje ona efektywną kontrolę, oraz na te, na których nie sprawuje efektywnej kontroli. Chociaż linia ta nie stanowi granicy zewnętrznej, sytuację, w której państwo trzecie lub wrogi podmiot niepaństwowy zachęcają obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców do przekraczania tej linii lub ułatwiają im jej przekraczanie, należy uznać za instrumentalizację, jeżeli występują wszystkie pozostałe elementy instrumentalizacji.
- (20) Państwo członkowskie może również stanąć w obliczu nadzwyczajnych i nieprzewidywalnych okoliczności, które są poza jego kontrolą i których konsekwencji nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności. Takie sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej mogą uniemożliwiać państwu członkowskiemu wykonywanie zobowiązań wynikających z prawa Unii i mogą mieć konsekwencje nie tylko w tym państwie członkowskim, ale również w całej Unii. Przykładami sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej są, między innymi, pandemia i klęski żywiołowe.
- (21) W przypadku gdy państwo członkowskie uznaje, że stoi w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, to państwo członkowskie powinno mieć możliwość wystąpienia z wnioskiem o zezwolenie na zastosowanie odstępstw i środków solidarnościowych przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu. Wniosek ten powinien zawierać opis sytuacji oraz wyszczególnienie środków, o zastosowanie których wystąpiono w celu zareagowania na konkretną sytuację. Wniosek ten powinien również zawierać powody, dla których dana sytuacja wymaga zastosowania tych środków, oraz – w stosownych przypadkach – wskazywać środki już podjęte w celu zareagowania na tę sytuację.
- (22) Zastosowanie środków ze stałego unijnego zestawu narzędzi wsparcia w obszarze migracji, ustanowionego na podstawie art. 6 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2024/1351 (zwanym dalej „zestawem narzędzi”), nie powinno być warunkiem wstępnym korzystania ze środków solidarnościowych na podstawie niniejszego rozporządzenia.
- (23) W sytuacji kryzysowej państwo członkowskie, które stoi w obliczu takiej sytuacji, powinno mieć możliwość zwrócenia się z wnioskiem do innych państw członkowskich o zastosowanie środków solidarnościowych i środków wsparcia, które najlepiej odpowiadają jego potrzebom w zakresie zarządzania daną sytuacją i które wymagają zwiększonej solidarności w porównaniu z solidarnością przewidzianą w rozporządzeniu (UE) 2024/1351 w kontekście zmniejszania odpowiedzialności państwa członkowskiego za rozwiązanie sytuacji kryzysowej. Zwiększone środki solidarnościowe i środki wsparcia mogą przybierać formę relokacji, wkładów finansowych, alternatywnych środków solidarnościowych lub ich połączenie.
- (24) W sytuacji kryzysowej lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej państwo członkowskie, które stoi w obliczu takiej sytuacji, powinno mieć możliwość wystąpienia z wnioskiem o zezwolenie na zastosowanie odstępstw od odpowiednich przepisów dotyczących procedury azyłowej, w tym azyłowej procedury granicznej. W stosownych przypadkach wnioski takie powinny zawierać również informację o wyborze danego państwa członkowskiego w odniesieniu do wyłączenia z procedury granicznej określonych kategorii osób ubiegających się o ochronę międzynarodową lub zakończenia stosowania procedury granicznej względem tych kategorii osób. Przekazując taki wniosek, dane państwo członkowskie powinno móc powiadomić Komisję o swoim zamiarze zastosowania odstępstwa od terminu rejestracji, zanim na to odstępstwo udzielone zostanie zezwolenie w decyzji wykonawczej Rady, a także o dokładnych powodach, dla których konieczne jest podjęcie natychmiastowego działania. Okres stosowania tego odstępstwa nie powinien przekraczać 10 dni od dnia następującego po złożeniu wniosku, chyba że udzielone zostanie zezwolenie w decyzji wykonawczej Rady. Wykonując swoje odpowiednie obowiązki w ramach procedury udzielania zezwolenia, Komisja i Rada powinny działać szybko, aby zmniejszyć lukę czasową między końcem takiego okresu a przyjęciem odpowiedniej decyzji wykonawczej Rady.
- (25) Z uwagi na to, że państwo członkowskie może stanąć w obliczu szeregu sytuacji opisanych w niniejszym rozporządzeniu w tym samym czasie, to państwo członkowskie powinno mieć możliwość wystąpienia z wnioskiem o różne środki na podstawie niniejszego rozporządzenia – które przewidziano jako uzupełniające – oraz uzyskania zezwolenia na ich stosowanie lub korzystanie z nich.

(12) Rozporządzenie Rady (WE) nr 866/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie systemu na podstawie art. 2 Protokołu 10 do Aktu Przystąpienia (Dz.U. L 161 z 30.4.2004, s. 128).

- (26) Aby umożliwić właściwe zarządzanie sytuacją kryzysową, w tym sytuacją instrumentalizacji, lub sytuacją spowodowaną działaniem siły wyższej, a także aby zapewnić przewidywalność oraz stosowne dostosowanie odpowiednich przepisów dotyczących procedury azylowej – w tym azylowej procedury granicznej – do takich sytuacji, należy powierzyć Komisji uprawnienie do oceny danej sytuacji, na uzasadniony wniosek danego państwa członkowskiego, oraz do określenia, w drodze decyzji wykonawczej, czy państwo członkowskie występujące z wnioskiem stoi w obliczu sytuacji kryzysowej, w tym sytuacji instrumentalizacji, lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej.
- (27) W sytuacji kryzysowej, środki solidarnościowe podjęte w celu zareagowania na taką sytuację powinny wykraczać poza środki przewidziane w rozporządzeniu (UE) 2024/1351. Z tego powodu Komisja, oceniając daną sytuację, powinna uwzględnić wskaźniki ilościowe i jakościowe przewidziane w art. 9 tego rozporządzenia oraz udokumentowane informacje przekazane przez państwo członkowskie występujące z wnioskiem i informacje zebrane na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2303⁽¹³⁾ i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896⁽¹⁴⁾, a także europejskie roczne sprawozdanie dotyczące azylu i migracji, o którym mowa w rozporządzeniu (UE) 2024/1351. W sytuacjach instrumentalizacji, Komisja powinna uwzględnić powody, dla których zestaw narzędzi nie jest wystarczający do zareagowania na daną sytuację. Komisja powinna zebrać wystarczające informacje umożliwiające właściwą ocenę tego, czy państwo członkowskie występujące z wnioskiem stoi w obliczu sytuacji kryzysowej, w tym sytuacji instrumentalizacji, lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, w konsultacji z odpowiednimi agencjami, w szczególności z Agencją Unii Europejskiej ds. Azylu (zwaną dalej „Agencją ds. Azylu”), Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej, Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej, oraz z organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z Biurem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR), Międzynarodową Organizacją ds. Migracji (IOM) oraz innymi odpowiednimi organizacjami.
- (28) Aby zapewnić wysoki poziom kontroli politycznej oraz wsparcie i wyrażania solidarności Unii, istotne jest rozważenie, czy Rada Europejska przyznała, że Unia lub jedno lub większa liczba jej państw członkowskich stoją w obliczu sytuacji instrumentalizacji migrantów. Instrumentalizacja migrantów może zagrażać podstawowym funkcjom państwa członkowskiego, w tym utrzymaniu prawa i porządku lub ochronie jego bezpieczeństwa narodowego.
- (29) Aby zapewnić odpowiednią odpowiedź, która jest konieczna i proporcjonalna, w celu reakcji na daną sytuację, Komisja powinna w swoim wniosku wskazać, w stosownych przypadkach, konkretne odstępstwa, na których stosowanie należy zezwolić danemu państwu członkowskiemu. W sytuacji instrumentalizacji należy wyraźnie wskazać osoby będące przedmiotem instrumentalizacji, w odniesieniu do których można zastosować odpowiednie odstępstwa. W sytuacji kryzysowej, w stosownych przypadkach oraz po konsultacji z państwem członkowskim stojącym w obliczu sytuacji kryzysowej, Komisja powinna zamieścić w swoim wniosku projekt planu reagowania solidarnościowego, w którym wskazuje odpowiednie środki solidarnościowe i ich poziom wymagany w konkretnej sytuacji, w tym całkowitą liczbę relokacji, wkładów finansowych lub alternatywnych środków solidarnościowych, uznając, że różne rodzaje solidarności mają taką samą wartość, z poszanowaniem pełnej swobody uznania przysługującej państwom członkowskim w zakresie wyboru środków solidarnościowych.
- (30) Ze względu na to, że zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1351 w sytuacji presji migracyjnej relokacja lub kompensacja odpowiedzialności powinny pokryć 60 % potrzeb w zakresie relokacji, w sytuacji kryzysowej ważne jest, aby zostały uwzględnione wszystkie potrzeby danego państwa członkowskiego w zakresie solidarności. Z tego powodu, jeżeli w decyzji wykonawczej Rady ustanowiony zostaje plan reagowania solidarnościowego, państwu członkowskiemu stojącemu w obliczu sytuacji kryzysowej powinno przysługiwać pierwszeństwo w wykorzystaniu nieprzydzielonych zobowiązań solidarnościowych lub zobowiązań solidarnościowych, które nie zostały jeszcze wykonane i są dostępne w ramach rocznej puli solidarnościowej ustanowionej zgodnie z art. 57 rozporządzenia (UE) 2024/1351. Jeżeli nie jest to możliwe lub jeżeli roczna pula solidarnościowa nie zawiera zobowiązań wystarczających do pokrycia zidentyfikowanych potrzeb, państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej powinno również wykorzystać wkłady przewidziane w decyzji wykonawczej Rady, przy założeniu, że różne rodzaje solidarności mają taką samą wartość. W celu uwzględnienia wszystkich potrzeb danego państwa członkowskiego, jeżeli połączenie zobowiązań dotyczących relokacji dostępnych w ramach rocznej puli solidarnościowej i przewidzianych w decyzji wykonawczej Rady nie jest wystarczające, kompensacje odpowiedzialności powinny stać się obowiązkowe, aby pokryć potrzeby określone w planie reagowania solidarnościowego. W tym celu, na terytorium państwa członkowskiego wnoszącego wkład powinny znajdować się osoby, do których kompensacje mają zastosowanie.

⁽¹³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2303 z dnia 15 grudnia 2021 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Azylu i uchylające rozporządzenie (UE) nr 439/2010 (Dz.U. L 468 z 30.12.2021, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylenia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1).

- (31) Sytuacje kryzysowe lub sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej również mogą zagrażać podstawowym funkcjom państwa członkowskiego. Aby zwiększyć wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi oraz poprawić koordynację na poziomie Unii, należy powierzyć Radzie uprawnienia wykonawcze do przyjęcia decyzji wykonawczej zezwalającej państwu członkowskiemu na zastosowanie odstępstw i środków solidarnościowych przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, o ile spełnione zostały określone warunki. Okres stosowania środków, na których zastosowanie zezwała pierwotna decyzja wykonawcza, powinien wynosić trzy miesiące. Należy umożliwić przedłużenie tego okresu o kolejne trzy miesiące, po potwierdzeniu przez Komisję, że sytuacja kryzysowa lub sytuacja spowodowana działaniem siły wyższej utrzymują się. Rada powinna być uprawniona do kolejnego przedłużenia zezwolenia na zastosowanie odstępstw i środków solidarnościowych, na maksymalny okres trzech miesięcy, na podstawie wniosku Komisji, jeżeli okoliczności uzasadniające przedłużenie stosowania odstępstw i środków solidarnościowych utrzymują się. Należy również umożliwić przedłużenie tego okresu o kolejne trzy miesiące po potwierdzeniu przez Komisję, że dana sytuacja utrzymuje się. Rada powinna być uprawniona do uchylenia stosowania środków na podstawie wniosku Komisji, w przypadku gdy ustały okoliczności uzasadniające zastosowanie odstępstw i środków solidarnościowych. Należy umożliwić zmianę stosowanych odstępstw decyzją przedłużającą zezwolenie. Wykonując swoje uprawnienia i obowiązki, Komisja i Rada powinny zapewniać, aby przez cały czas przestrzegane były zasady proporcjonalności i konieczności.
- (32) Decyzja wykonawcza Rady powinna określać, w stosownych przypadkach, konkretne odstępstwa, do których stosowania – w zależności od charakteru każdego odstępstwa – udziela się zezwolenia państwu członkowskiemu stojącemu w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, a także powinna określać datę, od której odstępstwa te można stosować. W decyzji tej należy ponadto określić podstawy, na których się ona opiera, oraz zakres osobowy odstępstw.
- (33) Decyzja wykonawcza Rady powinna, w stosownych przypadkach, ustanowić plan reagowania solidarnościowego wskazujący konkretne wymagane środki solidarnościowe i środki wsparcia wraz z ich poziomami, a także zobowiązania podjęte przez państwa członkowskie wnoszące wkład. W tym celu podejmowanie zobowiązań należy przeprowadzić w ramach przyjmowania decyzji wykonawczej Rady. Ważne jest, aby państwu członkowskiemu wnoszącemu wkład zapewnić pełną swobodę uznania w odniesieniu do wyboru między rodzajami środków solidarnościowych i środków wsparcia.
- (34) Z uwagi na to, jak ważne jest stosowanie środków określonych w niniejszym rozporządzeniu wyłącznie tak długo i w takim zakresie, jak jest to bezwzględnie konieczne, Komisja i Rada powinny stale monitorować i weryfikować daną sytuację pod kątem konieczności i proporcjonalności tych środków. W tym kontekście Komisja powinna zwracać szczególną uwagę na przestrzeganie praw podstawowych i standardów humanitarnych oraz powinna mieć możliwość zwrócenia się do Agencji ds. Azylu o zainicjowanie monitorowania systemu azylowego lub systemu przyjmowania w danym państwie członkowskim zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/2303.
- (35) Aby zapewnić właściwe wykonanie środków solidarnościowych w sytuacji kryzysowej, zastosowanie mają przepisy proceduralne określone w rozporządzeniu (UE) 2024/1351 w odniesieniu do przeprowadzania relokacji, z uwzględnieniem powagi i pilności tej sytuacji.
- (36) Aby zapewnić sprawne wdrażanie mechanizmu solidarnościowego na podstawie niniejszego rozporządzenia, unijny koordynator ds. solidarności powinien, w uzupełnieniu do zadań określonych w rozporządzeniu (UE) 2024/1351, wspierać działania relokacyjne i propagować wśród państw członkowskich kulturę gotowości, współpracy i odporności. W sytuacji kryzysowej unijny koordynator ds. solidarności powinien co dwa tygodnie wydawać biuletyn dotyczący stanu wdrażania i funkcjonowania mechanizmu relokacji. Należy zapewnić, aby biuro unijnego koordynatora ds. solidarności dysponowało personelem i zasobami wystarczającymi do skutecznego wykonywania jego roli w ramach niniejszego rozporządzenia. Podczas wdrażania relokacji w pierwszej kolejności należy uwzględnić osoby wymagające szczególnego traktowania.
- (37) Osoby wymagające szczególnego traktowania należy w kontekście relokacji uwzględnić w pierwszej kolejności, w szczególności gdy mają szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania w rozumieniu art. 24 dyrektywy (UE) 2024/1346 lub potrzebują szczególnych gwarancji proceduralnych, o których mowa w art. 20–23 rozporządzenia (UE) 2024/1348. Zgodnie z art. 24 dyrektywy (UE) 2024/1346 osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową należące do którejkolwiek z następujących kategorii mogą mieć szczególne potrzeby w zakresie przyjmowania: małoletni, małoletni bez opieki, osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, kobiety w ciąży, lesbijki, geje, osoby biseksualne, transpłciowe i interseksualne, rodzice samotnie wychowujący małoletnie dzieci, ofiary handlu ludźmi, osoby poważnie chore, osoby z zaburzeniami psychicznymi, w zespole stresu pourazowego, oraz osoby, które były torturowane, zostały zgwałcone lub doświadczyły innej poważnej przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej, na przykład ofiary przemocy ze względu na płeć, okaleczania żeńskich narządów płciowych, małżeństw dziecięcych lub przymusowych, lub przemocy na tle seksualnym, przemocy ze względu na płeć, rasę lub religię.

- (38) W przeciwieństwie do przepisów rozporządzenia (UE) 2024/1351, w przypadku gdy państwa członkowskie nie są zobowiązane do przejmowania odpowiedzialności powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału, w sytuacji kryzysowej wdrożenie planu reagowania solidarnościowego może doprowadzić do tego, że państwo lub państwa członkowskie wnoszące wkład przejmą odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału. W takich przypadkach takie państwo członkowskie powinno być uprawnione do proporcjonalnego zmniejszenia części przekraczającej poziom sprawiedliwego udziału w odniesieniu do wykonywania zobowiązań solidarnościowych w ramach kolejnych cykli rocznych przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2024/1351 w okresie pięciu lat. Takie zmniejszenie można by również przewidzieć w decyzji wykonawczej Rady przyjętej zgodnie z art. 4 ust. 3 w odniesieniu do odpowiedniej liczby wniosków przekraczających poziom sprawiedliwego udziału i w ciągu pięciu lat od dnia, w którym przestała obowiązywać decyzja wykonawcza Rady, która doprowadziła do przekroczenia przez dane państwo członkowskie poziomu jego sprawiedliwego udziału. Zmniejszenia w ramach kolejnych cykli rocznych i zmniejszenia przewidziane w decyzji wykonawczej Rady powinny móc być stosowane alternatywnie lub jednocześnie, pod warunkiem że odpowiadają one liczbie wniosków, w odniesieniu do których to państwo członkowskie wniosło wkład powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału, oraz że nie przekraczają tej liczby.
- (39) W przypadku gdy państwo członkowskie stoi w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, może być zmuszone przekierowywać zasoby, aby móc zarządzać przybyciami obywateli państw trzecich i bezpaństwowców na swoich granicach. W związku z tym to państwo członkowskie może potrzebować czasu na reorganizację swoich zasobów i zwiększenie swoich zdolności, w tym przy wsparciu ze strony odpowiednich agencji Unii. To państwo członkowskie może również potrzebować więcej czasu na podejmowanie decyzji w sprawie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej bez zezwalania na wjazd na swoje terytorium. W takiej sytuacji to państwo członkowskie powinno mieć możliwość odstąpienia od terminów rejestracji i procedury granicznej.
- (40) W przypadku gdy państwo członkowskie stosuje jeden lub większą liczbę środków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, powinno ono informować obywateli państw trzecich i bezpaństwowców w języku, który rozumieją, lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumieją, o zastosowanych odstępstwach oraz o okresie stosowania środków. Państwa członkowskie są zobowiązane do uwzględniania wszelkich szczególnych potrzeb proceduralnych i szczególnych potrzeb w zakresie przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, które mogą się pojawić, oraz do przekazywania informacji w odpowiedni sposób. Ponadto zastosowanie mają art. 8, dotyczący udzielania informacji, i art. 36 ust. 3, dotyczący informacji o możliwości odwołania się od decyzji w sprawie wniosku, rozporządzenia (UE) 2024/1348.
- (41) W przypadku stosowania odstępstw od procedury azylowej, właściwe organy powinny zapewniać w pierwszej kolejności środki ochrony dla osób ubiegających się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach proceduralnych i szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, w tym osób mających problemy zdrowotne. Z tego powodu państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej nie powinno stosować odstępstw od procedury azylowej lub powinno zaprzestać ich stosowania, w przypadku gdy istnieją względy medyczne przemawiające za niestosowaniem procedury granicznej zgodnie z art. 53 ust. 2 lit. d) rozporządzenia (UE) 2024/1348 lub w przypadku gdy nie można udzielić niezbędnego wsparcia osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach proceduralnych zgodnie z art. 53 ust. 2 lit. b) tego rozporządzenia lub w przypadku gdy nie można udzielić niezbędnego wsparcia osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania zgodnie z dyrektywą (UE) 2024/1346. Dane państwo członkowskie powinno priorytetowo traktować rozpatrywanie wniosków złożonych przez osoby o szczególnych potrzebach proceduralnych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1348 oraz przez osoby o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, zdefiniowane w art. 2 pkt 14 dyrektywy (UE) 2024/1346, zwłaszcza małoletnich i członków ich rodzin.
- (42) W sytuacjach kryzysowych i w sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej należy zezwolić państwu członkowskiemu na odstąpienie od rozporządzenia (UE) 2024/1348 w celu rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej nie później niż cztery tygodnie po złożeniu takich wniosków. Takie przedłużenie powinno pozostawać bez uszczerbku dla praw osób ubiegających się o azyl zagwarantowanych w Karcie, rozporządzeniu (UE) 2024/1348 i dyrektywie (UE) 2024/1346. Bez uszczerbku dla wyjątku przewidzianego w okresie między złożeniem wniosku a przyjęciem decyzji wykonawczej Rady, w sytuacji kryzysowej charakteryzującej się masowymi przybyciami obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, przedłużenie okresu rejestracji powinno być stosowane wyłącznie w terminie określonym w pierwotnej decyzji wykonawczej Rady.
- (43) W obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej dane państwo członkowskie powinno mieć możliwość przedłużenia rozpatrywania wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej o sześć tygodni. Przedłużenie nie powinno być wykorzystywane jako uzupełnienie okresu, o którym mowa w art. 51 ust. 2 akapit trzeci rozporządzenia (UE) 2024/1348.
- (44) Państwo członkowskie, które stoi w obliczu sytuacji kryzysowej lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, powinno mieć możliwość wystąpienia z wnioskiem o środki spośród szeregu opcji w odniesieniu do stosowania procedury granicznej, z uwzględnieniem struktury przepływów migracyjnych i ich zróżnicowanego charakteru, w zależności od konkretnej sytuacji kryzysowej.

- (45) W sytuacjach kryzysowych, charakteryzujących się masowymi przybyciami obywateli państw trzecich i bezpaństwowców, lub w sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej, konieczne może okazać się zezwolenie państwom członkowskim na niestosowanie procedury granicznej w odniesieniu do osób pochodzących z państw trzecich, w przypadku których średni wskaźnik udzielania ochrony międzynarodowej na poziomie Unii wynosi poniżej 20 %. Aby zastosować takie odstępstwo, należy ocenić w decyzji wykonawczej Rady, czy środki przewidziane w planie kryzysowym danego państwa członkowskiego, o którym mowa w art. 32 dyrektywy (UE) 2024/1346, są wystarczające do zareagowania na daną sytuację. W każdym przypadku państwa członkowskie są zobowiązane do stosowania procedury granicznej w sytuacjach, o których mowa w art. 42 ust. 1 lit. c) i f) rozporządzenia (UE) 2024/1348.
- (46) W sytuacji kryzysowej, charakteryzującej się masowymi przybyciami obywateli państw trzecich i bezpaństwowców ubiegających się o ochronę międzynarodową, konieczne może okazać się umożliwienie państwom członkowskim obniżenia progu obowiązkowego stosowania procedury granicznej przewidzianego w art. 42 ust. 1 lit. j) rozporządzenia (UE) 2024/1348. W każdym przypadku obniżony próg nie powinien być niższy niż 5 %. Państwa członkowskie są zobowiązane do stosowania procedury granicznej w sytuacjach, o których mowa w art. 42 ust. 1 lit. c) i f) tego rozporządzenia.
- (47) W sytuacji kryzysowej, charakteryzującej się masowymi przybyciami obywateli państw trzecich i bezpaństwowców ubiegających się o ochronę międzynarodową, konieczne może okazać się rozszerzenie zakresu stosowania procedury granicznej ustanowionej w art. 43 rozporządzenia (UE) 2024/1348 oraz umożliwienie państwom członkowskim podejmowania w ramach procedury granicznej także decyzji również co do zasadności wniosku w przypadkach gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma obywatelstwo państwa trzeciego, dla którego odsetek decyzji udzielających ochrony międzynarodowej na poziomie Unii wynosi 50 % lub mniej, lub – w przypadku bezpaństwowców – ma poprzednie miejsce pobytu w tym państwie trzecim. W związku z tym podczas stosowania procedury granicznej w kontekście sytuacji kryzysowej państwa członkowskie powinny nadal stosować procedurę graniczną przewidzianą w art. 43–54 tego rozporządzenia, ale mogą rozszerzyć stosowanie procedury granicznej na obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców pochodzących z państw trzecich, w przypadku których średni wskaźnik przyznawania azylu na poziomie Unii wynosi powyżej 20 % lecz poniżej 50 %, mając na uwadze możliwość wystąpienia szybko zmieniających się potrzeb w zakresie ochrony, które mogłyby pojawić się w państwie pochodzenia, które odzwierciedlane są w kwartalnych aktualizacjach danych Eurostatu. To rozszerzenie zakresu procedury granicznej nie powinno mieć wpływu na podstawy oraz inne przepisy mające zastosowanie do obowiązkowej procedury granicznej przewidzianej w tym rozporządzeniu. W przypadku gdy państwo członkowskie uzyskało zezwolenie na rozszerzenie zakresu procedury granicznej, wniosków rozpatrywanych w ramach tej procedury nie należy uznawać za część odpowiedniej zdolności na podstawie art. 47, ani uwzględnić do celów obliczenia maksymalnej rocznej liczby wniosków na podstawie art. 50 tego rozporządzenia.
- (48) Detencję osób ubiegających się o ochronę międzynarodową należy stosować zgodnie z podstawową zasadą, że żadnej osoby nie należy umieszczać w detencji wyłącznie z tego powodu, że osoba ta stara się uzyskać ochronę międzynarodową, w szczególności zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami prawnymi państw członkowskich oraz z art. 31 konwencji genewskiej. Zgodnie z dyrektywą (UE) 2024/1346 co do zasady małoletnich nie powinno się umieszczać w detencji, lecz powinno się ich umieszczać w miejscach zakwaterowania ze specjalnymi udogodnieniami dla małoletnich, w tym – w stosownych przypadkach – w miejscach, w których nie są pozbawieni wolności, zintegrowanych w ramach społeczności lokalnej. Zważywszy na negatywny wpływ detencji na małoletnich, taka detencja powinna być stosowana – zgodnie z prawem Unii – wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach, gdy jest to bezwzględnie konieczne, jako środek ostateczny i przez jak najkrótszy okres, nigdy w więzieniu ani innych placówkach wykorzystywanych do celów ścigania przestępstw. Małoletni nie powinni być oddzielani od swoich rodziców lub opiekunów, a zasada jedności rodziny powinna na ogół prowadzić do stosowania odpowiednich alternatyw dla detencji rodzin z małoletnimi, w odpowiednich dla nich miejscach zakwaterowania. Ponadto należy dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić dostępność realnego zakresu odpowiednich alternatyw dla detencji małoletnich.
- (49) W sytuacji instrumentalizacji oraz aby zapobiec wykorzystywaniu przez państwo trzecie lub wrogi podmiot niepaństwowy osób określonych narodowości lub określonych kategorii obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, należy umożliwić państwu członkowskiemu odstąpienie od procedury azylowej określonej w niniejszym rozporządzeniu poprzez podjęcie, w ramach procedury granicznej określonej w art. 44–55 rozporządzenia (UE) 2024/1348, decyzji dotyczących zasadności wszystkich wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej. Należy przestrzegać zasad i gwarancji określonych w tym rozporządzeniu. W decyzji wykonawczej Rady zezwalającej danemu państwu członkowskiemu na stosowanie wspomnianych odstępstw należy określić obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców będących przedmiotem instrumentalizacji. Podczas stosowania tego odstępstwa należy zwrócić szczególną uwagę na niektóre kategorie obywateli państw trzecich i bezpaństwowców będących przedmiotem instrumentalizacji, w szczególności małoletnich w wieku poniżej 12 lat i członków ich rodzin oraz osoby wymagające szczególnego traktowania o szczególnych potrzebach proceduralnych lub szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania. Grupy te należy wyłączyć z procedury granicznej lub – jeżeli z indywidualnej oceny wynika, że ich wnioski mogą być zasadne – należy zaprzestać stosowania tej procedury względem tych osób. Państwa członkowskie występujące z wnioskiem o zastosowanie tego odstępstwa dysponują swobodą uznania w zakresie wyboru między tymi alternatywami. Wybór wskazany we wniosku powinien zostać odzwierciedlony w decyzji wykonawczej Rady zezwalającej na zastosowanie tego odstępstwa. Rozszerzenie zakresu procedury granicznej w sytuacji instrumentalizacji nie powinno mieć wpływu na podstawy i inne przepisy mające zastosowanie do obowiązkowej procedury granicznej przewidzianej w rozporządzeniu (UE)

2024/1348. W przypadku gdy państwo członkowskie uzyskało zezwolenie na rozszerzenie zakresu procedury granicznej, wniosków rozpatrywanych w ramach tej procedury nie należy uznawać za część odpowiedniej zdolności na podstawie w art. 48 ani uwzględniać do celów obliczenia maksymalnej rocznej liczby wniosków na podstawie art. 51 tego rozporządzenia.

- (50) Aby wesprzeć dane państwo członkowskie w udzielaniu niezbędnej pomocy obywatelom państw trzecich i bezpaństwowcom objętym zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia, agencje Organizacji Narodów Zjednoczonych, w szczególności UNHCR, oraz inne odpowiednie organizacje partnerskie, którym państwa członkowskie powierzyły wykonywanie określonych zadań, powinny mieć skuteczny dostęp do granicy zgodnie z warunkami określonymi w dyrektywie (UE) 2024/1346 i w rozporządzeniu (UE) 2024/1348. UNHCR powinien mieć dostęp do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, w tym do takich osób znajdujących się na granicy. W tym celu dane państwo członkowskie powinno utrzymywać współpracę z tymi organizacjami.
- (51) Należy ustanowić szczegółowe przepisy dotyczące sytuacji kryzysowych, charakteryzujących się masowymi przybyciami, oraz sytuacji spowodowanych działaniem siły wyższej, aby umożliwić państwom członkowskim przedłużenie – na ściśle określonych warunkach – terminów określonych w rozporządzeniu (UE) 2024/1351, w przypadku gdy ze względu na nadzwyczajną sytuację nie jest możliwe ich dotrzymanie. Takie przedłużenie powinno mieć zastosowanie jednocześnie do terminów określonych do celów wysyłania wniosków o przejście i powiadomień o wtórnym przejściu oraz udzielania odpowiedzi na takie wnioski i powiadomienia, a także do terminu przekazywania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową odpowiedzialnemu państwu członkowskiemu. Terminy te należy przedłużyć niezależnie od tego, czy w tym rozporządzeniu przewidziano krótsze terminy w odniesieniu do niektórych sytuacji.
- (52) Aby zapewnić skuteczny dostęp do procedury udzielania ochrony międzynarodowej, w przypadku gdy do przekazania nie dochodzi ze względu na utrzymywanie się sytuacji kryzysowej, charakteryzującej się masowymi przybyciami, lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, lub w przypadku gdy przekazujące państwo członkowskie nie przeprowadza przekazania gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową jest dostępna dla właściwych organów przekazującego państwa członkowskiego, należy określić maksymalny termin na przeprowadzenie przekazania do państwa członkowskiego stojącego w obliczu tej sytuacji. Ten maksymalny termin nie powinien być dłuższy niż rok od przyjęcia wniosku o przejście, od potwierdzenia powiadomienia o wtórnym przejściu przez inne państwo członkowskie lub od ostatecznej decyzji w sprawie odwołania lub innego środka zaskarżenia w odniesieniu do decyzji o przekazaniu ze skutkiem zawieszającym zgodnie z art. 43 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 2024/1351. Ten maksymalny termin pozostaje bez uszczerbku dla możliwości przedłużenia terminów na przekazanie zgodnie z art. 46 ust. 2 tego rozporządzenia.
- (53) Aby zapobiegać sytuacji, w której wspólny europejski system azylowy przestaje funkcjonować ze względu na masowe przybycia o tak nadzwyczajnej skali i natężeniu, że nawet gdyby system azylowy, system przyjmowania i system powrotów w danym państwie członkowskie były dobrze przygotowane, mogłyby to – jeżeli na sytuację nie zareaguje Unia jako całość – stworzyć poważne ryzyko poważnych niedociągnięć w traktowaniu osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, dane państwo członkowskie powinno, w tych szczególnie wyjątkowych okolicznościach, mieć możliwość uzyskania zwolnienia z obowiązku wtórnego przejścia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową na podstawie art. 16 ust. 2 i art. 38 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2024/1351. Aby jednak zastosowanie takiego odstępstwa nie doprowadziło do dodatkowej presji na państwo członkowskie stojące w obliczu takiej sytuacji, odstępstwo to powinno być stosowane z mocą wsteczną wyłącznie do wniosków już zarejestrowanych w tym państwie członkowskim w okresie czterech miesięcy przed dniem przyjęcia decyzji wykonawczej Rady.
- (54) W przypadku gdy zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1347 obiektywne okoliczności wskazują, że wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej pochodzące od grup osób ubiegających się o ochronę międzynarodową z konkretnego państwa pochodzenia lub z konkretnego państwa, w którym miały poprzednie miejsce zwykłego pobytu, lub z konkretnych części tych państw, lub na podstawie kryteriów wynikających z tego rozporządzenia, mogą być zasadne, w interesie zarówno organów rozstrzygających, jak i danych osób ubiegających się o ochronę międzynarodową jest jak najszybsze zakończenie rozpatrywania zasadności wniosków oraz umożliwienie szybkiego i skutecznego udzielenia ochrony międzynarodowej w sytuacji kryzysowej.
- (55) Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, których wnioski są rozpatrywane w kontekście procedury przyspieszonej przewidzianej w niniejszym rozporządzeniu, korzystają ze wszystkich praw i gwarancji, które przysługują osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1348, w tym z prawa do informacji i prawa do skutecznego środka prawnego.
- (56) Stosując zalecenie Komisji dotyczące procedury przyspieszonej nie powinno się przeprowadzać przesłuchania co do istoty, ale jeżeli istnieją wątpliwości co do tego, czy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową należy do kategorii osób wskazanych w tym zaleceniu lub czy zastosowanie mają podstawy wyłączenia, konieczne może być przeprowadzenie takiego przesłuchania. We wszystkich przypadkach procedura nie powinna trwać dłużej niż cztery tygodnie od dnia złożenia wniosku. W przypadku gdy państwo członkowskie ustaliło, że osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa wewnętrznego, to państwo członkowskie powinno mieć możliwość niezastosowania procedury przyspieszonej w odniesieniu do tej osoby. W takich okolicznościach wniosek należy rozpatrzyć zgodnie z art. 36 i 40 rozporządzenia (UE) 2024/1348.

- (57) Osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, których wnioski są rozpatrywane w kontekście procedury przyspieszonej przewidzianej w niniejszym rozporządzeniu, powinny zgodnie z art. 29 rozporządzenia (UE) 2024/1348 otrzymać dokument zaświadczenia o ich statusie w języku, który rozumieją lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumieją.
- (58) Odpowiednie agencje Unii, UNHCR i inne odpowiednie organizacje mogą być konsultowane na różnych etapach rozpatrywania wniosku w ramach procedury przyspieszonej.
- (59) Aby zapewnić wystarczający poziom gotowości w sytuacji kryzysowej, państwa członkowskie powinny włączyć do swoich planów kryzysowych środki niezbędne do zareagowania na sytuację kryzysową i do jej rozwiązania, w tym środki niezbędne do pokonywania wyzwań w funkcjonowaniu wspólnego europejskiego systemu azylowego oraz do ochrony praw osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i osób korzystających z ochrony międzynarodowej, a także wspierania przyszłej odporności w danym państwie członkowskim. Państwa członkowskie powinny także wykorzystywać wszystkie narzędzia dostępne na podstawie prawa krajowego i prawa Unii, w tym narzędzi przewidywania i wczesnego ostrzegania w ramach unijnego mechanizmu na potrzeby zapewnienia gotowości i zarządzania kryzysami związanymi z migracją przewidzianego w zaleceniu Komisji (UE) 2020/1366 ⁽¹⁵⁾.
- (60) Bez uszczerbku dla powyższego oraz w stosownych przypadkach, w sytuacji kryzysowej należy stosować wszystkie mechanizmy rozwiązywania kryzysów zawarte w zestawie narzędzi, w szczególności wsparcie finansowe i operacyjne, które mogą zapewnić – zgodnie z mającymi zastosowanie aktami prawnymi – agencje Unii, fundusze unijne oraz Unijny Mechanizm Ochrony Ludności. Następnie Komisja powinna – w ramach unijnego forum szczebla technicznego ds. migracji – zapewniać koordynację i wymianę informacji z innymi platformami, które są istotne w odniesieniu do zarządzania daną sytuacją kryzysową, w tym z unijną siecią ds. reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego, o której mowa w zaleceniu (UE) 2020/1366, oraz z zintegrowanymi uzgodnieniami dotyczącymi reagowania na szczeblu politycznym w sytuacjach kryzysowych (IPCR).
- (61) Państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej powinno móc zwrócić się o wsparcie do Agencji ds. Azylu, Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej lub Europolu zgodnie z ich uprawnieniami. Ponadto oraz stosownie do przypadku, Agencja ds. Azylu może zaproponować pomoc z własnej inicjatywy zgodnie z art. 16 ust. 1 lit. d) rozporządzenia (UE) 2021/2303, natomiast Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej może zaproponować pomoc w dziedzinie powrotów zgodnie z art. 48, 50, 52 i 53 rozporządzenia (UE) 2019/1896 w porozumieniu z danym państwem członkowskim, a Europol może zaproponować pomoc zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/794 ⁽¹⁶⁾.
- (62) Aby wesprzeć państwa członkowskie, które przeprowadzają relokację jako środek solidarnościowy, należy zapewnić wsparcie finansowe z budżetu UE, w tym z instrumentu tematycznego określonego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147 ⁽¹⁷⁾.
- (63) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, a mianowicie niezbędne dostosowanie przepisów dotyczących procedur azylowych oraz, w stosownych przypadkach, przepisów dotyczących solidarności, aby zapewnić państwom członkowskim możliwość reagowania na sytuacje kryzysowe i na sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej w dziedzinie zarządzania azylem i migracją w Unii, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na skalę i skutki działania możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (64) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje. Zważywszy że art. 12 i 13 oraz art. 1–6 w zakresie, w jakim dotyczą odstępstw przewidzianych w art. 12 i 13 niniejszego rozporządzenia, stanowią zmianę w rozumieniu art. 3 umowy pomiędzy Wspólnotą Europejską i Królestwem Danii w sprawie kryteriów i mechanizmów określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w Danii lub innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, i systemu Eurodac do porównywania odcisków palców w celu skutecznego stosowania konwencji dublińskiej ⁽¹⁸⁾, Dania musi powiadomić Komisję o swej decyzji dotyczącej ewentualnego wdrożenia treści takich zmian w momencie ich przyjmowania lub w terminie 30 dni po ich przyjęciu.

⁽¹⁵⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2020/1366 z dnia 23 września 2020 r. w sprawie unijnego mechanizmu na potrzeby zapewnienia gotowości i zarządzania kryzysami związanymi z migracją (plan gotowości do reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego) (Dz.U. L 317 z 1.10.2020, s. 26).

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/794 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), zastępujące i uchylające decyzje Rady 2009/371/WSiSW, 2009/934/WSiSW, 2009/935/WSiSW, 2009/936/WSiSW i 2009/968/WSiSW (Dz.U. L 135 z 24.5.2016, s. 53).

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (Dz.U. L 251 z 15.7.2021, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Dz.U. L 66 z 8.3.2006, s. 38.

- (65) Zgodnie z art. 1 i 2 oraz art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje.
- (66) W odniesieniu do Islandii i Norwegii art. 12 i 13 oraz art. 1 w zakresie, w jakim dotyczą odstępstw przewidzianych w art. 12 i 13 niniejszego rozporządzenia, stanowią nowe prawodawstwo w dziedzinie objętej zakresem przedmiotowym załącznika do umowy między Wspólnotą Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii dotyczącej kryteriów i mechanizmów określania państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl złożonego w państwie członkowskim lub w Islandii lub Norwegii ⁽¹⁹⁾.
- (67) W odniesieniu do Szwajcarii art. 12 i 13 oraz art. 1–6 w zakresie, w jakim dotyczą odstępstw przewidzianych w art. 12 i 13 niniejszego rozporządzenia, są aktami lub środkami stanowiącymi zmianę lub rozwinięcie postanowień art. 1 umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej kryteriów i mechanizmów umożliwiających określanie państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl złożonego w państwie członkowskim lub w Szwajcarii ⁽²⁰⁾.
- (68) W odniesieniu do Liechtensteinu art. 12 i 13 oraz art. 1–6 w zakresie, w jakim dotyczą odstępstw przewidzianych w art. 12 i 13 niniejszego rozporządzenia, są aktami lub środkami stanowiącymi zmianę lub rozwinięcie postanowień art. 1 umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej kryteriów i mechanizmów umożliwiających określanie państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl złożonego w państwie członkowskim lub w Szwajcarii, do którego odnosi się art. 3 Protokołu między Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu o przystąpieniu Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej kryteriów i mechanizmów umożliwiających określanie państwa właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl złożonego w państwie członkowskim lub w Szwajcarii ⁽²¹⁾,

PRZYMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

- Niniejsze rozporządzenie odpowiada na wyjątkowe sytuacje kryzysowe, w tym sytuację instrumentalizacji, oraz sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej w dziedzinie migracji i azylu w Unii w drodze tymczasowych środków. W niniejszym rozporządzeniu przewidziano zwiększone środki solidarnościowe i środki wsparcia, które opierają się na rozporządzeniu (UE) 2024/1351, przy jednoczesnym zapewnieniu sprawiedliwego podziału odpowiedzialności, oraz tymczasowe przepisy szczegółowe stanowiące odstępstwo od przepisów określonych w rozporządzeniach (UE) 2024/1351 i (UE) 2024/1348.
- Tymczasowe środki przyjmowane na podstawie niniejszego rozporządzenia muszą spełniać wymogi konieczności i proporcjonalności, muszą być odpowiednie do osiągnięcia ich założonych celów oraz do zapewniania ochrony praw osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i osób korzystających z ochrony międzynarodowej, a także muszą być spójne z zobowiązaniami państw członkowskich wynikającymi z Karty, prawa międzynarodowego oraz dorobku prawnego Unii w dziedzinie azylu. Niniejsze rozporządzenie nie wpływa na podstawowe zasady i gwarancje ustanowione w aktach ustawodawczych, od których zgodnie z niniejszym rozporządzeniem dopuszczalne są odstępstwa.
- Środki przyjęte zgodnie z niniejszym rozporządzeniem stosuje się wyłącznie w zakresie, w jakim bezwzględnie wymaga tego sytuacja, tymczasowo i w ograniczony sposób oraz wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach. Państwa członkowskie mogą stosować środki przewidziane w rozdziale IV oraz korzystać ze środków przewidzianych w rozdziale III wyłącznie na wniosek i w zakresie przewidzianym w decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, bez uszczerbku dla art. 10 ust. 5.
- Do celów niniejszego rozporządzenia „sytuacja kryzysowa” oznacza:

⁽¹⁹⁾ Dz.U. L 93 z 3.4.2001, s. 40.

⁽²⁰⁾ Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 5.

⁽²¹⁾ Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 39.

- a) wyjątkową sytuację masowych przybyć obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców do państwa członkowskiego drogą lądową, powietrzną lub morską, w tym osób sprowadzonych na ląd w następstwie operacji poszukiwawczo-ratowniczych, i o takiej skali i charakterze, biorąc pod uwagę, między innymi, liczbę ludności, PKB i specyficzne uwarunkowania geograficzne danego państwa członkowskiego, w tym wielkości terytorium, że powoduje, że dobrze przygotowany system azylowy, system przyjmowania, w tym służby odpowiedzialne za ochronę dzieci, lub system powrotów w danym państwie członkowskim przestaje funkcjonować – w tym w wyniku sytuacji występującej na poziomie lokalnym lub regionalnym – do tego stopnia, że mogłoby to mieć poważne konsekwencje dla funkcjonowania wspólnego europejskiego systemu azylowego; lub
- b) sytuację instrumentalizacji, w której państwo trzecie lub wrogi podmiot niepaństwowy zachęcają obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców do przemieszczania się na granice zewnętrzne lub do państwa członkowskiego, lub ułatwiają im to przemieszczanie, w celu destabilizacji Unii lub państwa członkowskiego, oraz w przypadku gdy takie działania mogą zagrozić podstawowym funkcjom państwa członkowskiego, w tym utrzymaniu prawa i porządku lub ochronie jego bezpieczeństwa narodowego.

Państwa członkowskie mogą występować z wnioskiem o zezwolenie na stosowanie środków wymienionych w rozdziałach III i IV w szczególności w przypadku nieoczekiwanego znaczącego zwiększenia liczby wniosków na granicach zewnętrznych. Państwa członkowskie mogą stosować odstępstwa przewidziane w decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, w sytuacji instrumentalizacji wyłącznie w odniesieniu do obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców będących przedmiotem instrumentalizacji, którzy zostali zatrzymani lub znalezieni w pobliżu granicy zewnętrznej – oznaczającej granice lądowe, w tym granice na rzekach i jeziorach, oraz granice morskie państwa członkowskiego, a także jego porty lotnicze, porty rzeczne, porty morskie i porty na jeziorach, pod warunkiem że nie stanowią one granic wewnętrznych – w związku z niedozwolonym przekroczeniem granicy drogą lądową, morską lub powietrzną, lub którzy zostali sprowadzeni na ląd w następstwie operacji poszukiwawczo-ratowniczych, lub którzy sami zgłosili się na przejściach granicznych.

5. Do celów niniejszego rozporządzenia sytuacja spowodowana działaniem siły wyższej oznacza nadzwyczajne i nieprzewidywalne okoliczności, które są poza kontrolą państwa członkowskiego i których konsekwencji nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności, uniemożliwiające temu państwu członkowskiemu wywiązywanie się z obowiązków wynikających z rozporządzenia (UE) 2024/1351 i rozporządzenia (UE) 2024/1348.

ROZDZIAŁ II

ZARZĄDZANIE

Artykuł 2

Uzasadniony wniosek państwa członkowskiego

1. W przypadku gdy państwo członkowskie uważa, że stoi w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, może – ze względu na te nadzwyczajne okoliczności – przedłożyć Komisji uzasadniony wniosek, aby skorzystać ze środków solidarnościowych umożliwiających właściwe zarządzanie tą sytuacją oraz aby uzyskać zezwolenie na zastosowanie ewentualnych odstępstw od odpowiednich przepisów dotyczących procedury azylowej, przy jednoczesnym zapewnieniu przestrzegania praw podstawowych osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.
2. Uzasadniony wniosek, o którym mowa w ustępie pierwszym, musi zawierać:
 - a) opis:
 - (i) tego, w jaki sposób w wyniku sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a), system azylowy i system przyjmowania państwa członkowskiego, w tym służby odpowiedzialne za ochronę dzieci, przestały funkcjonować, a także opis środków podjętych dotąd w celu zareagowania na tę sytuację oraz uzasadnienie wykazujące, że system państwa członkowskiego, pomimo tego, że jest dobrze przygotowany, i pomimo już podjętych środków, nie jest w stanie zareagować na tę sytuację; lub
 - (ii) tego, w jaki sposób państwo członkowskie stoi w obliczu sytuacji instrumentalizacji, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. b), zagrażającej jego podstawowym funkcjom, takim jak utrzymaniu prawa i porządku lub ochronie jego bezpieczeństwa narodowego; lub
 - (iii) tego, w jaki sposób państwo członkowskie stoi w obliczu nadzwyczajnych i nieprzewidywalnych okoliczności, które są poza jego kontrolą i których konsekwencji nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności, oraz opis tego, jak taka sytuacja spowodowana działaniem siły wyższej uniemożliwia mu wywiązywanie się z obowiązków określonych w art. 27, art. 45 ust. 1 i art. 51 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1348 oraz w art. 39, 40, 41 i 46 rozporządzenia (UE) 2024/1351;
 - b) w stosownych przypadkach – rodzaj i poziom środków solidarnościowych przewidzianych w art. 8 ust. 1, które dane państwo członkowskie uznaje za niezbędne;

- c) w stosownych przypadkach – odstępstwa przewidziane w art. 10–13, które państwo członkowskie uznaje za niezbędne; oraz
- d) jeżeli państwo członkowskie występuje z wnioskiem o zastosowanie odstępstwa przewidzianego w art. 11 ust. 6 – informację, czy zamierza ono przewidzieć wyłączenie z procedury granicznej określonych kategorii osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, jak określono w ust. 7 lit. a) lub w ust. 7 lit. b) tego artykułu, lub zakończenie – w następstwie indywidualnej oceny przewidzianej w ust. 9 tego artykułu – stosowania procedury granicznej względem określonych kategorii osób ubiegających się o ochronę międzynarodową.

Artykuł 3

Decyzja wykonawcza Komisji stwierdzająca istnienie sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej

1. W następstwie przedłożenia uzasadnionego wniosku, o którym mowa w art. 2, Komisja – w ścisłej współpracy z państwem członkowskim, które wystąpiło z wnioskiem, oraz w porozumieniu z odpowiednimi agencjami Unii i z organizacjami międzynarodowymi, w szczególności z UNHCR i Międzynarodową Organizacją ds. Migracji – niezwłocznie ocenia sytuację oraz, w przypadku gdy spełnione są warunki określone w art. 1, przyjmuje decyzję wykonawczą, o której mowa w ust. 8 niniejszego artykułu.
2. Komisja może także przyjąć zalecenie dotyczące stosowania procedury przyspieszonej do celów udzielania ochrony międzynarodowej określonym kategoriom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, o których mowa w art. 14.
3. Komisja natychmiast powiadamia Parlament Europejski, Radę i państwa członkowskie o rozpoczęciu oceny, o której mowa w ust. 1.
4. Oceniając, czy państwo członkowskie stoi w obliczu sytuacji instrumentalizacji, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. b) niniejszego rozporządzenia, Komisja analizuje między innymi:
 - a) czy państwo trzecie lub wrogi podmiot niepaństwowy ułatwiają obywatelom państw trzecich lub bezpaństwowcom przemieszczanie się do Unii;
 - b) czy informacje przekazane przez dane państwo członkowskie, odpowiednio wskazują na to, że wszelkie działania objęte zakresem stosowania lit. a) mają na celu destabilizację Unii lub danego państwa członkowskiego;
 - c) czy nastąpiło nieoczekiwane znaczące zwiększenie liczby wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej na granicach zewnętrznych lub w danym państwie członkowskim w porównaniu ze średnią liczbą wniosków;
 - d) czy nie można w wystarczającym stopniu zareagować na skutki instrumentalizacji dla systemu migracyjnego i systemu azylowego danego państwa członkowskiego za pomocą środków z zestawu narzędzi zgodnie z art. 6 ust. 3 rozporządzenia 2024/1351.
5. Komisja ustala, czy warunki w odniesieniu do sytuacji, w obliczu której stoi dane państwo członkowskie, jak określono w art. 1, są spełnione, biorąc pod uwagę uzasadniony wniosek, o którym mowa w art. 2, oraz w świetle przekazanych informacji oraz wskaźników dotyczących danego państwa członkowskiego, o których mowa w art. 9 rozporządzenia (UE) 2024/1351. Komisja analizuje informacje przekazane w uzasadnionym wniosku w kontekście sytuacji występującej w danym państwie członkowskim w poprzedzających dwóch miesiącach oraz porównuje te informacje z ogólną sytuacją w Unii.
6. Komisja ustala w szczególności:
 - a) czy system azylowy, system przyjmowania, w tym służby odpowiedzialne za ochronę dzieci, lub system migracyjny państwa członkowskiego, które wystąpiło z wnioskiem, pomimo tego, że są dobrze przygotowane, i mimo już podjętych środków, przestały funkcjonować w wyniku sytuacji masowych przybyć obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, powodując, że to państwo członkowskie nie jest w stanie zareagować na tę sytuację, a także czy mogą wystąpić poważne konsekwencje dla funkcjonowania wspólnego europejskiego systemu azylowego;
 - b) czy państwo członkowskie stoi w obliczu sytuacji instrumentalizacji, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. b), na którą należy zareagować w drodze koniecznego i proporcjonalnego zastosowania środków określonych w niniejszym rozporządzeniu;
 - c) czy państwo członkowskie stoi w obliczu nadzwyczajnych i nieprzewidywalnych okoliczności, które są poza jego kontrolą, których konsekwencji nie można było uniknąć mimo zachowania należytej staranności, oraz w jaki sposób taka sytuacja spowodowana działaniem siły wyższej uniemożliwia państwu członkowskiemu wywiązywanie się z obowiązków określonych w art. 27, art. 51 ust. 2 i art. 60 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2024/1348 oraz w art. 39, 40, 41 i 46 rozporządzenia (UE) 2024/1351.

7. Przyjmując decyzję wykonawczą, o której mowa w ust. 8 niniejszego artykułu, Komisja wskazuje, dlaczego odpowiedzi na sytuację instrumentalizacji nie można w sposób wystarczający zapewnić za pomocą środków określonych w zestawie narzędzi zgodnie z art. 5 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2024/1351.

8. W przypadku gdy Komisja ustali zgodnie z ust. 5 niniejszego artykułu, że ocena, o której mowa w ust. 1, wykazuje wystąpienie warunków określonych w ust. 1, biorąc pod uwagę uzasadniony wniosek, o którym mowa w art. 2, oraz w świetle przekazanych informacji i wskaźników dotyczących danego państwa członkowskiego, o których mowa w art. 9 rozporządzenia (UE) 2024/1351, Komisja przyjmuje niezwłocznie i w każdym przypadku nie później niż dwa tygodnie po przedłożeniu uzasadnionego wniosku, o którym mowa w art. 2 niniejszego rozporządzenia, decyzję wykonawczą stwierdzającą, że państwo członkowskie, które wystąpiło z wnioskiem, znajduje się w sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a) lub lit. b) niniejszego rozporządzenia, lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej. Komisja przekazuje tę decyzję wykonawczą Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Artykuł 4

Wniosek Komisji oraz decyzja wykonawcza Rady dotycząca zezwolenia na odstępstwa i ustanowienia środków solidarnościowych

1. Jednocześnie z przyjęciem decyzji wykonawczej Komisji, o której mowa w art. 3, Komisja w stosownych przypadkach przedkłada wniosek dotyczący decyzji wykonawczej Rady. Komisja natychmiast informuje o tym wniosku Parlament Europejski.

2. We wniosku Komisji dotyczącym decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w ust. 1, zapewnia się, aby przestrzegane były zasady konieczności i proporcjonalności, a wniosek ten obejmuje:

- a) w stosownych przypadkach – konkretne odstępstwa, o których mowa w art. 10–13, na których stosowanie powinno się zezwolić danemu państwu członkowskiemu;
- b) w stosownych przypadkach, gdy państwo członkowskie stoi w obliczu sytuacji kryzysowej – projekt planu reagowania solidarnościowego, po konsultacji z tym państwem członkowskim, zapewniający państwu członkowskiemu wnoszącemu wkład pełną swobodę uznania w odniesieniu do wyboru między rodzajami środków solidarnościowych oraz zawierający:
 - (i) w stosownych przypadkach – całkowitą liczbę wkładów w zakresie relokacji niezbędnych do zareagowania na sytuację kryzysową;
 - (ii) w stosownych przypadkach – inne odpowiednie środki solidarnościowe, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. b) i c), oraz poziomy tych środków niezbędnych do zareagowania na konkretną sytuację kryzysową;
 - (iii) w stosownych przypadkach – całkowitą liczbę środków solidarnościowych, które mają zostać pobrane ze zobowiązań dostępnych w ramach rocznej puli solidarnościowej;
 - (iv) w przypadku gdy zobowiązania dostępne w ramach rocznej puli solidarnościowej nie pokrywają potrzeb określonych w ppkt (i) i (ii) niniejszego ustępu, w planie reagowania solidarnościowego ustanawia się również dodatkowe zobowiązania niezbędne do pokrycia takich potrzeb; oraz
 - (v) orientacyjne wkłady każdego państwa członkowskiego wnoszącego wkład w formie jego sprawiedliwego udziału, obliczonego zgodnie z kluczem referencyjnym określonym w art. 66 rozporządzenia (UE) 2024/1351; oraz
- c) w przypadku gdy dane państwo członkowskie stoi w obliczu sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. b) – określenie obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, których dotyczy ta sytuacja.

Ustalając potrzeby w zakresie solidarności danego państwa członkowskiego, Komisja uwzględni to, czy to dane państwo członkowskie jest już państwem członkowskim będącym beneficjentem zgodnie z art. 58 i 59 rozporządzenia (UE) 2024/1351.

W przypadku gdy w uzasadnionym wniosku, o którym mowa w art. 2, państwo członkowskie uważa, że relokacja jest głównym lub jedynym środkiem solidarnościowym do celów zareagowania na daną sytuację, Komisja uwzględni to w swoim wniosku dotyczącym decyzji wykonawczej Rady, bez uszczerbku dla przysługującej państwu członkowskiemu wnoszącemu wkład swobody wyboru między rodzajami środków solidarnościowych.

3. Rada ocenia wniosek Komisji dotyczący decyzji wykonawczej Rady, o którym mowa w ust. 1, oraz przyjmuje w terminie dwóch tygodni od otrzymania wniosku decyzję wykonawczą zezwalającą danemu państwu członkowskiemu na stosowanie odstępstw przewidzianych w art. 10–13 i ustanawiającą plan reagowania solidarnościowego, o którym mowa w ust. 2 lit. b) niniejszego artykułu, w tym środki solidarnościowe, z których państwo członkowskie może skorzystać w celu zareagowania na daną sytuację.

4. W stosownych przypadkach, przyjmując wniosek dotyczący decyzji wykonawczej Rady, o którym mowa w ust. 1, Komisja może przyjąć zalecenie dotyczące stosowania procedury przyspieszonej do celów udzielania ochrony międzynarodowej określonym kategoriom osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, o których mowa w art. 14.

5. W decyzji wykonawczej Rady zapewnia się, aby przestrzegane były zasady konieczności i proporcjonalności, określa się podstawy, na których opiera się ta decyzja, a także ustala datę, od której mogą być stosowane odstępstwa określone w art. 10–13 oraz okres ich stosowania, zgodnie z art. 5. Decyzja wykonawcza Rady:

a) w stosownych przypadkach – wskazuje konkretne odstępstwa przewidziane w art. 10–13, na których stosowanie zezwala się danemu państwu członkowskiemu;

b) w stosownych przypadkach – ustanawia plan reagowania solidarnościowego, który zawiera:

(i) całkowitą liczbę wkładów w zakresie relokacji niezbędnych do zareagowania na sytuację kryzysową, z pełnym uwzględnieniem oceny przeprowadzonej przez Komisję;

(ii) inne odpowiednie środki solidarnościowe, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. b) i c), oraz poziomy takich środków, niezbędne do zareagowania na sytuację kryzysową;

(iii) całkowitą liczbę środków solidarnościowych, które mają zostać pobrane z rocznej puli solidarnościowej;

(iv) dodatkowe zobowiązania potrzebne w celu pokrycia potrzeb związanych z reagowaniem na sytuację kryzysową, jeżeli istniejące zobowiązania w ramach rocznej puli solidarnościowej nie są wystarczające;

(v) konkretny wkład każdego państwa członkowskiego w ramach obowiązkowego sprawiedliwego udziału obliczony zgodnie z kluczem referencyjnym określonym w art. 66 rozporządzenia (UE) 2024/1351;

c) w przypadku gdy dane państwo członkowskie stoi w obliczu sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. b), – określa obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców, których dotyczy ta sytuacja.

Rada natychmiast przekazuje decyzję wykonawczą Parlamentowi Europejskiemu i Komisji.

Artykuł 5

Okres stosowania

1. Bez uszczerbku dla ust. 3 niniejszego artykułu, okres stosowania odstępstw i środków solidarnościowych określonych w decyzji wykonawczej Rady, o której to decyzji mowa w art. 4 ust. 3, wynosi trzy miesiące. O ile decyzja ta nie zostanie uchylona zgodnie z art. 6 ust. 3, okres ten może zostać przedłużony jednokrotnie o trzy miesiące po potwierdzeniu przez Komisję, że sytuacja kryzysowa lub sytuacja spowodowana działaniem siły wyższej utrzymują się.

2. Pod koniec okresu, o którym mowa w ust. 1, oraz na wniosek danego państwa członkowskiego, Komisja może przedłożyć wniosek dotyczący nowej decyzji wykonawczej Rady w celu zmiany lub przedłużenia konkretnych odstępstw lub planu reagowania solidarnościowego, o którym mowa w art. 4 ust. 5, na okres, który nie przekracza trzech miesięcy. O ile decyzja ta nie zostanie uchylona zgodnie z art. 6 ust. 3, okres ten może zostać przedłużony jednokrotnie po potwierdzeniu przez Komisję, że sytuacja kryzysowa lub sytuacja spowodowana działaniem siły wyższej utrzymują się. Stosuje się art. 4 ust. 3 i art. 4 ust. 5.

3. Państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej stosuje art. 10–13 przez okres nie dłuższy, niż jest to bezwzględnie konieczne do zareagowania na daną sytuację, a w każdym przypadku przez okres nie dłuższy niż okres określony w decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3. Całkowity okres stosowania środków nie może przekraczać okresu trwania sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej i wynosi maksymalnie 12 miesięcy.

Artykuł 6

Monitorowanie

1. Komisja i Rada stale monitorują, czy sytuacja kryzysowa lub sytuacja spowodowana działaniem siły wyższej, określone w decyzji wykonawczej Komisji, o której mowa w art. 3 ust. 8, utrzymują się.

2. Komisja zwraca szczególną uwagę na przestrzeganie praw podstawowych i standardów humanitarnych oraz może zwrócić się do Agencji ds. Azylu o zainicjowanie szczególnego monitorowania zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/2303.

3. W przypadku gdy Komisja uzna, że okoliczności, które doprowadziły do wystąpienia sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, ustały, proponuje uchylene decyzji wykonawczej Rady, o której to decyzji mowa w art. 4 ust. 3. W przypadku gdy Komisja uzna to za stosowne na podstawie odpowiednich informacji, proponuje przyjęcie nowej decyzji wykonawczej Rady zezwalającej na zmianę lub przedłużenie okresu stosowania środków zgodnie z art. 5 ust. 2.

4. Co trzy miesiące po wejściu w życie decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, Komisja składa Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące stosowania tej decyzji, w szczególności dotyczące skuteczności podjętych środków w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, oraz ustala, czy dana sytuacja utrzymuje się i czy dane środki są nadal konieczne i proporcjonalne.

Artykuł 7

Unijny koordynator ds. solidarności

Unijny koordynator ds. solidarności ustanowiony na podstawie art. 15 i 60 rozporządzenia (UE) 2024/1351, w uzupełnieniu do zadań wymienionych w tych artykułach:

- a) wspiera działania relokacyjne z danego państwa członkowskiego do państwa członkowskiego wnoszącego wkład na podstawie niniejszego rozporządzenia;
- b) propaguje wśród państw członkowskich kulturę gotowości, współpracy i odporności w dziedzinie azylu i migracji, w tym poprzez wymianę najlepszych praktyk.

W tym celu unijny koordynator ds. solidarności otrzymuje aktualne informacje od unijnej sieci ds. reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego w ramach poszczególnych etapów planu gotowości do reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego na podstawie zalecenia Komisji (UE) 2020/1366 w pierwotnej wersji zalecenia.

Unijny koordynator ds. solidarności co dwa tygodnie wydaje biuletyn dotyczący stanu wdrażania i funkcjonowania mechanizmu relokacji. Biuletyn ten przekazuje się Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

ROZDZIAŁ III

ŚRODKI SOLIDARNOŚCIOWE MAJĄCE ZASTOSOWANIE W SYTUACJI KRYZYSOWEJ

Artykuł 8

Środki solidarnościowe i środki wsparcia w sytuacji kryzysowej

1. Państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej może wystąpić w uzasadnionym wniosku, o którym mowa w art. 2, o następujące rodzaje wkładów:

- a) relokacje, które należy przeprowadzić zgodnie z procedurami określonymi w art. 67 i 68 rozporządzenia (UE) 2024/1351:
 - (i) osób ubiegających się o ochronę międzynarodową;
 - (ii) w przypadku dwustronnych uzgodnień między państwem członkowskim wnoszącym wkład a państwem członkowskim będącym beneficjentem – osób korzystających z ochrony międzynarodowej, którym udzielono ochrony międzynarodowej w okresie krótszym niż trzy lata przed przyjęciem aktu wykonawczego Rady ustanawiającego roczną pulę solidarnościową;
- b) wkłady finansowe przeznaczone na działania, które są istotne w reagowaniu na sytuację kryzysową w danym państwie członkowskim lub w odpowiednich państwach trzecich, przy pełnym poszanowaniu praw człowieka, które mają być zapewniane przez inne państwa członkowskie zgodnie z art. 64 rozporządzenia (UE) 2024/1351;
- c) alternatywne środki solidarnościowe, o których mowa w art. 56 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (UE) 2024/1351, szczególnie potrzebne do reagowania na sytuację kryzysową i zgodne z art. 65 ust. 2 i 3 tego rozporządzenia; środki takie zalicza się do środków solidarności finansowej, a ich faktyczną wartość ustala się na podstawie obiektywnych kryteriów.

2. Przeprowadzając relokacje, o których mowa w ust. 1 lit. a) niniejszego artykułu, państwa członkowskie uwzględniają w pierwszej kolejności relokacje osób wymagających szczególnego traktowania zgodnie z art. 60 rozporządzenia (UE) 2024/1351.

Artykuł 9

Kompensacje odpowiedzialności

1. W przypadku gdy dodatkowe zobowiązania w zakresie relokacji określone w decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, oraz zobowiązania dostępne w ramach rocznej puli solidarnościowej, nie wystarczają do pokrycia potrzeb w zakresie relokacji określonych w decyzji wykonawczej Rady:

- a) państwa członkowskie wnoszące wkład przejmują odpowiedzialność – do 100 % potrzeb w zakresie relokacji określonych w planie reagowania solidarnościowego ustanowionym w decyzji wykonawczej Rady, za wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, w odniesieniu do których państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej zostało ustalone państwem odpowiedzialnym;
- b) w przypadku stosowania lit. a) niniejszego akapitu oraz w razie konieczności, państwa członkowskie wnoszące wkład przejmują odpowiedzialność powyżej poziomu ich sprawiedliwego udziału na zasadzie odstępstwa od art. 63 ust. 7 rozporządzenia (UE) 2024/1351;
- c) w przypadku stosowania lit. a) i b) niniejszego akapitu, art. 63 ust. 6, 8 i 9 rozporządzenia (UE) 2024/1351 stosuje się odpowiednio.

W przypadku gdy uruchomiona zostanie dyrektywa 2001/55/WE w odniesieniu do tej samej sytuacji co sytuacja, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a), a państwa członkowskie w momencie jej uruchomienia postanowią nie stosować art. 11 tej dyrektywy, obowiązkowe kompensacje na podstawie niniejszego artykułu nie mają zastosowania. W przypadku gdy decyzja wykonawcza Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, zezwala danemu państwu członkowskiemu na stosowanie art. 13, obowiązkowe kompensacje na podstawie niniejszego artykułu nie mają zastosowania.

2. W przypadku gdy zastosowanie ust. 1 niniejszego artykułu nie wystarcza, aby pokryć 100 % potrzeb w zakresie relokacji określonych w decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, zwołuje się ponownie, w trybie pilnym, unijne forum wysokiego szczebla ds. solidarności, zgodnie z art. 13 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2024/1351 oraz zgodnie z procedurą określoną w art. 57 tego rozporządzenia.

3. Państwo członkowskie będące beneficjentem może zwrócić się z wnioskiem do pozostałych państw członkowskich o przejęcie odpowiedzialności za rozpatrzenie wniosków, w odniesieniu do których państwo członkowskie będące beneficjentem zostało ustalone państwem odpowiedzialnym, zamiast dokonywania relokacji zgodnie z procedurą określoną w art. 69 rozporządzenia (UE) 2024/1351.

4. W przypadku gdy państwo członkowskie wnoszące wkład przejęło zgodnie z ust. 1 lit. b) niniejszego artykułu lub art. 13 odpowiedzialność za wnioski powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału, ma ono prawo:

- a) dokonać proporcjonalnego zmniejszenia poziomu swojego sprawiedliwego udziału w odniesieniu do przyszłych wkładów solidarnościowych w ramach kolejnych cykli rocznych przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2024/1351 o odpowiednią liczbę wniosków, w odniesieniu do których to państwo członkowskie wniosło wkład powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału w okresie pięciu lat; lub
- b) dokonać zmniejszenia poziomu swojego sprawiedliwego udziału w odniesieniu do przyszłych wkładów solidarnościowych, określonych w decyzji wykonawczej Rady przyjętej na podstawie art. 4 ust. 3, o odpowiednią liczbę wniosków, w odniesieniu do których to państwo członkowskie wniosło wkład powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału; o takie zmniejszenie można wystąpić wyłącznie w terminie pięciu lat od dnia, w którym przestała obowiązywać decyzja wykonawcza Rady skutkująca tym, że państwo członkowskie przekroczyło poziom swojego sprawiedliwego udziału.

5. W przypadku gdy państwo członkowskie zamierza skorzystać z możliwości przewidzianej w ust. 4, powiadamia o tym Komisję. Powiadomienie zawiera informację o liczbie wniosków, w odniesieniu do których państwo członkowskie przejęło odpowiedzialność powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału, oraz o zmniejszeniu, które zamierza zastosować w ramach kolejnych cykli rocznych przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2024/1351 lub podczas wykonywania decyzji wykonawczej Rady przyjętej na podstawie art. 4 ust. 3.

Jeżeli po zakończeniu swojej oceny powiadomienia, o którym mowa w akapicie pierwszym, Komisja potwierdzi, że dane państwo członkowskie wniosło wkład powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału, Komisja zezwala, w drodze aktu wykonawczego, danemu państwu członkowskiemu na zmniejszenie poziomu jego sprawiedliwego udziału o odpowiednią liczbę wniosków, w odniesieniu do których to państwo członkowskie wniosło wkład powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału, w ramach nadchodzących cykli rocznych przewidzianych w rozporządzeniu (UE) 2024/1351 lub podczas wykonywania decyzji wykonawczej Rady przyjętej na podstawie art. 4 ust. 3 w terminie, o którym mowa w ust. 4 lit. b) niniejszego artykułu, w celu wsparcia innego państwa członkowskiego, lub w przypadku gdy konieczne są kompensacje odpowiedzialności zgodnie z ust. 1 lit. b) niniejszego artykułu.

6. W przypadku gdy potrzeb w zakresie solidarności innych państw członkowskich, które są państwami członkowskimi będącymi beneficjentami zgodnie z art. 58 lub 59 rozporządzenia (UE) 2024/1351, nie można uwzględnić w związku z wykorzystaniem przez państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej zobowiązań dostępnych w ramach puli solidarnościowej zgodnie z art. 4 ust. 5 lit. b) niniejszego artykułu, zwołuje się ponownie, w trybie pilnym, unijne forum wysokiego szczebla ds. solidarności, zgodnie z art. 13 rozporządzenia (UE) 2024/1351 oraz zgodnie z procedurą określoną w art. 57 tego rozporządzenia.

7. W przypadku gdy w wyniku zastosowania środków wymaganych do wsparcia państwa członkowskiego stojącego w obliczu sytuacji kryzysowej przewidzianych w decyzji wykonawczej Rady, jak określono w art. 4 ust. 3, inne państwo członkowskie uważa, że znajduje się pod presją migracyjną lub stoi w obliczu znaczącej sytuacji migracyjnej w rozumieniu, odpowiednio, art. 2 pkt 25 i 25 rozporządzenia (UE) 2024/1351 lub stoi w obliczu sytuacji kryzysowej, dane państwo członkowskie może wystąpić z wnioskiem o zastosowanie środków solidarnościowych, pełnego lub częściowego zmniejszenia jego wkładów solidarnościowych zgodnie z tym rozporządzeniem lub o zastosowanie środków solidarnościowych i środków wsparcia zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

Oceniając uzasadniony wniosek państwa członkowskiego, o którym mowa w art. 2 niniejszego rozporządzenia, Komisja bierze pod uwagę również fakt, czy to państwo członkowskie przejęło odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej powyżej poziomu swojego sprawiedliwego udziału, w uzupełnieniu do informacji określonych w art. 9 i 10 rozporządzenia (UE) 2024/1351.

ROZDZIAŁ IV ODSTĘPSTWA

Artykuł 10

Rejestracja wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w sytuacjach kryzysowych lub w sytuacjach spowodowanych działaniem siły wyższej

1. W sytuacji kryzysowej lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, na zasadzie odstępstwa od art. 27 rozporządzenia (UE) 2024/1348, państwo członkowskie stojące w obliczu takiej sytuacji może rejestrować wnioski, z którymi wystąpiono w okresie stosowania niniejszego ustępu nie później niż w terminie czterech tygodni po wystąpieniu z takimi wnioskami.

2. Stosując ust. 1, dane państwo członkowskie priorytetowo traktuje rejestrację wniosków osób o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, zdefiniowanych w dyrektywie (UE) 2024/1346, oraz małoletnich i członków ich rodzin.

3. Stosując ust. 1, państwo członkowskie może priorytetowo traktować rejestrację wniosków, które mogą być zasadne.

4. W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a), odstępstwo, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, może być stosowane wyłącznie w okresie określonym w pierwotnej decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, ale nie w którymkolwiek z kolejnych okresów przedłużenia, o których mowa w art. 5 ust. 1 lub 2.

5. Zgodnie z art. 3 dyrektywy (UE) 2024/1346 i rozporządzeniem (UE) 2024/1348 państwa członkowskie zapewniają, aby osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową niezwłocznie po wystąpieniu z wnioskiem i bez względu na to, kiedy rejestracja ma miejsce, miały skuteczny dostęp do praw wynikających z tych instrumentów i mogły z tych praw skutecznie korzystać. Dane państwo członkowskie należycie informuje obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców w języku, który rozumieją co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumieją, o zastosowanym środku, o tym, gdzie znajdują się punkty rejestracji, w tym przejścia graniczne, w których można zarejestrować i złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, oraz o okresie obowiązywania środka.

6. Składając uzasadniony wniosek, o którym mowa w art. 2 ust. 1, państwo członkowskie może powiadomić Komisję, że uważa za konieczne zastosowanie odstępstwa, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, zanim uzyska na to zezwolenie w decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, wskazując we wniosku dokładne powody, dla których konieczne jest podjęcie natychmiastowych działań.

W takim przypadku dane państwo członkowskie może stosować odstępstwo, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, przez okres nieprzekraczający 10 dni od dnia następującego po złożeniu wniosku, chyba że decyzja wykonawcza Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, zezwała danemu państwu członkowskiemu na dalsze stosowanie tego odstępstwa.

7. Przedłużenie terminu rejestracji wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej pozostaje bez uszczerbku dla obowiązków przestrzegania terminów określonych w art. 15 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) 2024/1358.

Artykuł 11

Środki mające zastosowanie do azyłowej procedury granicznej w sytuacji kryzysowej lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej

1. W sytuacji kryzysowej lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej państwa członkowskie mogą – w odniesieniu do wniosków złożonych w okresie stosowania niniejszego artykułu – odstąpić od art. 51 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1348 poprzez przedłużenie maksymalnego czasu trwania procedury granicznej na potrzeby rozpatrywania wniosków, określonego w tym artykule, o dodatkowy okres nieprzekraczający sześciu tygodni. Okres ten nie może zostać wykorzystywany jako uzupełnienie okresu, o którym mowa w art. 51 ust. 2 akapit trzeci tego rozporządzenia.
 2. W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a), lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, na zasadzie odstępstwa od art. 45 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2024/1348, państwa członkowskie mogą nie być zobowiązane do rozpatrywania, w ramach procedury granicznej, wniosków, z którymi występują osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową, o których mowa w art. 42 ust. 1 lit. j) tego rozporządzenia, jeżeli środki przewidziane w przygotowanym przez dane państwo członkowskie planie kryzysowym, o którym mowa w art. 32 dyrektywy (UE) 2024/1346, nie są wystarczające do zareagowania na tę sytuację.
 3. W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a), na zasadzie odstępstwa od art. 45 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2024/1348, państwa członkowskie mogą obniżyć próg przewidziany w art. 42 ust. 1 lit. j) do 5 %.
 4. W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a), na zasadzie odstępstwa od art. 44 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) 2024/1348, państwa członkowskie mogą, w ramach procedury granicznej, podejmować decyzje co do zasadności wniosku w przypadkach, gdy osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma obywatelstwo lub, w przypadku bezpaństwowców, poprzednie miejsce zwykłego pobytu w państwie trzecim, dla którego odsetek przyjętych przez organ rozstrzygający decyzji udzielających ochrony międzynarodowej wynosi – zgodnie z najnowszymi dostępnymi średnimi rocznymi danymi Eurostatu na poziomie Unii – 50 % lub mniej, oprócz przypadków, o których mowa w art. 42 ust. 1 lit. j) tego rozporządzenia, mając na uwadze możliwość wystąpienia szybko zmieniających się potrzeb w zakresie ochrony, które mogłyby pojawić się w państwie pochodzenia, które odzwierciedlane są w kwartalnych aktualizacjach danych Eurostatu.
 5. Stosując ust. 4 lub 5 niniejszego artykułu, dane państwo członkowskie priorytetowo traktuje rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonych przez osoby o szczególnych potrzebach proceduralnych lub o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, zdefiniowane w dyrektywie (UE) 2024/1346 i w rozporządzeniu (UE) 2024/1348, oraz przez małoletnich i członków ich rodzin. Stosując ust. 4, 5 lub 7 niniejszego artykułu, dane państwo członkowskie może również priorytetowo traktować rozpatrywanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, które mogą być zasadne.
 6. W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. b), na zasadzie odstępstwa od art. 44 lit. b) i art. 53 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) 2024/1348, państwa członkowskie mogą, w ramach procedury granicznej, podejmować decyzje co do zasadności wszystkich wniosków, z którymi występują obywatele państw trzecich lub bezpaństwowcy, którzy są przedmiotem instrumentalizacji, i które są zarejestrowane w okresie stosowania niniejszego ustępu.
 7. Stosując ust. 6, państwa członkowskie:
 - a) wyłączają z procedury granicznej małoletnich w wieku poniżej 12 lat i członków ich rodzin oraz osoby o szczególnych potrzebach proceduralnych lub o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, zdefiniowane w dyrektywie (UE) 2024/1346 i w rozporządzeniu (UE) 2024/1348; lub
 - b) zaprzestają stosowania procedury granicznej względem następujących kategorii osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, w przypadku gdy ustalono, na podstawie indywidualnej oceny, że ich wnioski mogą być zasadne:
 - (i) małoletni w wieku poniżej 12 lat i członkowie ich rodzin; oraz
 - (ii) osoby wymagające szczególnego traktowania o szczególnych potrzebach proceduralnych lub o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania, zdefiniowane w dyrektywie (UE) 2024/1346 i w rozporządzeniu (UE) 2024/1348.
- Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla obowiązkowego charakteru procedury granicznej, o którym mowa w art. 46 rozporządzenia (UE) 2024/1348.
8. W przypadku gdy dane państwo członkowskie uzyskało zezwolenie na stosowanie odstępstwa, o którym mowa w ust. 6 niniejszego artykułu, w decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3, na podstawie informacji przekazanej przez dane państwo członkowskie zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. d), określa się, czy zastosowanie ma ust. 7 lit. a) lub b).
 9. Państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej nie może stosować odstępstwa od procedury azyłowej przewidzianego w ust. 4 i 6 niniejszego artykułu lub musi zaprzestać jego stosowania, w przypadku gdy istnieją względy medyczne przemawiające za niestosowaniem procedury granicznej zgodnie z art. 53 ust. 2 lit. d) rozporządzenia (UE) 2024/1348 lub w przypadku gdy nie można udzielić niezbędego

wsparcia osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową o szczególnych potrzebach w zakresie przyjmowania zgodnie z dyrektywą (UE) 2024/1346 lub o szczególnych potrzebach proceduralnych zgodnie z art. 53 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (UE) 2024/1348.

10. Do celów stosowania odstępstw, o których mowa w niniejszym artykule, zastosowanie mają podstawowe zasady dotyczące prawa do azylu oraz poszanowania zasady non-refoulement, a także gwarancje przewidziane w rozdziałach I i II rozporządzenia (UE) 2024/1348, aby zapewnić ochronę praw osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, w tym prawa do skutecznego środka prawnego.

Organizacje oraz osoby dopuszczone na podstawie prawa krajowego do udzielania porad i doradztwa muszą mieć skuteczny dostęp do osób ubiegających się o ochronę międzynarodową umieszczonych w detencji lub znajdujących się na przejściach granicznych. Państwa członkowskie mogą wprowadzić ograniczenia takich działań, w przypadku gdy na podstawie prawa krajowego jest to obiektywnie konieczne ze względów bezpieczeństwa, porządku publicznego lub zarządzania administracyjnego ośrodkiem detencyjnym, pod warunkiem że dostęp nie zostanie tym samym drastycznie ograniczony lub uniemożliwiony.

11. Odstępstwa przewidziane w niniejszym artykule nie mają wpływu na proces ustalania odpowiedzialnego państwa członkowskiego w ramach rozporządzenia (UE) 2024/1351. W przypadku gdy proces ten trwa dłużej niż maksymalny czas trwania azylowej procedury granicznej w sytuacji kryzysowej lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, proces ten i pozostała część procedury azylowej zostają zakończone na terytorium państwa członkowskiego, które dokonuje ustalenia, zgodnie z art. 51 rozporządzenia (UE) 2024/1348.

Artykuł 12

Przedłużenie terminów dotyczących wniosków o przejście, powiadomień o wtórnym przejściu i przekazaniu w sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a), lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej

1. W sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a), lub w sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, które uniemożliwiają państwu członkowskiemu, które stoi w obliczu takich sytuacji, dotrzymanie terminów określonych w art. 39, 40, 41 i 46 rozporządzenia (UE) 2024/1351 lub przyjmowanie osób, za które państwo to jest odpowiedzialne zgodnie z tym rozporządzeniem, państwa członkowskie mogą równocześnie odstąpić od terminów określonych w art. 39, 40, 41 i art. 46 ust. 1 tego rozporządzenia.

2. W przypadku gdy państwo członkowskie stosuje odstępstwo przewidziane w ust. 1 niniejszego artykułu:

- a) składa wniosek o przejście zgodnie z art. 39 rozporządzenia (UE) 2024/1351 w terminie czterech miesięcy od dnia zarejestrowania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej;
- b) odpowiada na wniosek o przejście zgodnie z art. 40 rozporządzenia (UE) 2024/1351 w terminie dwóch miesięcy od otrzymania tego wniosku;
- c) składa powiadomienie o wtórnym przejściu zgodnie z art. 41 rozporządzenia (UE) 2024/1351 w terminie miesiąca od uzyskania trafienia w Eurodac lub potwierdza otrzymanie takiego powiadomienia w terminie miesiąca od jego złożenia; oraz
- d) przeprowadza przekazanie zgodnie z art. 46 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2024/1351 w terminie roku od przyjęcia wniosku o przejście lub od potwierdzenia powiadomienia o wtórnym przejściu przez inne państwo członkowskie lub od ostatecznej decyzji w sprawie odwołania lub innego środka zaskarżenia w odniesieniu do decyzji o przekazaniu ze skutkiem zawieszającym zgodnie z art. 43 ust. 3 tego rozporządzenia.

3. Jeżeli państwo członkowskie, o którym mowa w ust. 1, nie dotrzymuje terminów określonych w ust. 2 lit. a), b) lub d) niniejszego artykułu, odpowiedzialność za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1351 spoczywa na tym państwie lub zostaje na nie przeniesiona.

4. W przypadku gdy stosuje się ust. 1 niniejszego artykułu, przekazaniu na podstawie art. 46 rozporządzenia (UE) 2024/1351 do odpowiedzialnego państwa członkowskiego stojącego w obliczu sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a) niniejszego rozporządzenia, lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej, nie przeprowadza się aż do momentu, w którym to państwo członkowskie nie będzie już stać w obliczu tych sytuacji, chyba że ze względu na indywidualną sytuację osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową odpowiedzialne państwo członkowskie zgodziło się przyjąć daną osobę. Jeżeli przekazanie nie nastąpi w terminie roku od przyjęcia wniosku o przejście lub od potwierdzenia powiadomienia o wtórnym przejściu przez inne państwo członkowskie lub od ostatecznej decyzji w sprawie odwołania lub innego środka zaskarżenia w odniesieniu do decyzji o przekazaniu ze skutkiem zawieszającym zgodnie z art. 43 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2024/1351, w tym ze względu na utrzymującą się sytuację kryzysową, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a) niniejszego rozporządzenia, lub sytuację spowodowaną działaniem siły wyższej, na zasadzie odstępstwa od art. 46 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2024/1351 odpowiedzialne państwo członkowskie, stojące w obliczu

tych sytuacji, zostaje zwolnione z obowiązku przejścia lub wtórnego przejścia danej osoby, a odpowiedzialność zostaje przeniesiona na przekazujące państwo członkowskie.

Artykuł 13

Odstępstwa od obowiązku wtórnego przejścia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową w sytuacji nadzwyczajnych masowych przybyć

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 36 ust. 1 lit. b) i art. 38 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2024/1351, w sytuacji kryzysowej, o której mowa w art. 1 ust. 4 lit. a) niniejszego rozporządzenia, w przypadku gdy masowe przybycia obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców mają tak nadzwyczajną skalę i natężenie, że mogłyby stwarzać poważne ryzyko poważnych niedociągnięć w traktowaniu osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, tym samym stwarzając poważne ryzyko, że wspólny europejski system azylowy nie będzie funkcjonował, państwo członkowskie stojące w obliczu takiej sytuacji może zostać zwolnione z obowiązku:

- a) wtórnego przejścia osoby ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej, obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, w odniesieniu do którego to państwo członkowskie zostało wskazane jako odpowiedzialne państwo członkowskie na podstawie art. 16 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2024/1358, w przypadku gdy odpowiedzialność ta została ustalona zgodnie z art. 16 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1351; lub
- b) wtórnego przejścia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową na podstawie art. 38 ust. 4 rozporządzenia 2024/1351.

Niniejszy ustęp ma zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy wniosek został zarejestrowany w państwie członkowskim stojącym w obliczu takiej sytuacji w okresie określonym w decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, który nie może przekraczać czterech miesięcy przed dniem przyjęcia tej decyzji wykonawczej Rady.

2. W przypadku gdy stosuje się ust. 1 niniejszego artykułu, a państwo członkowskie stojące w obliczu takiej sytuacji zostało uznane za odpowiedzialne zgodnie z art. 16 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2024/1351, to państwo członkowskie zostaje zwolnione z obowiązku wtórnego przejścia danej osoby, a odpowiedzialność zostaje przeniesiona na państwo członkowskie, w którym zarejestrowano drugi wniosek.

Państwo członkowskie, które staje się odpowiedzialne zgodnie z akapitem pierwszym niniejszego ustępu, wskazuje w Eurodac, że stało się odpowiedzialnym państwem członkowskim zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2024/1358.

3. Na zasadzie odstępstwa od art. 38 ust. 2 i 4 rozporządzenia (UE) 2024/1351, w przypadku gdy stosuje się ust. 1 niniejszego artykułu, a państwo członkowskie stojące w obliczu takiej sytuacji jest zgodnie z art. 38 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2024/1351 zobowiązane do wtórnego przejścia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, państwo członkowskie, w którym zarejestrowano drugi wniosek, stosuje procedury określone w części III tego rozporządzenia, z wyjątkiem art. 16 ust. 2, art. 17 ust. 1 i 2, art. 21 ust. 5 i art. 33 ust. 1 i 2, i obowiązek wtórnego przejścia osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową wynikający z art. 38 ust. 4 zostaje przeniesiony na to państwo członkowskie.

W przypadku gdy nie można ustalić odpowiedzialnego państwa członkowskiego na podstawie akapitu pierwszego niniejszego ustępu, za rozpatrzenie wniosku odpowiedzialne jest państwo członkowskie, w którym zarejestrowano drugi wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej. Niniejszy akapit nie ma wpływu na wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, w odniesieniu do których państwo członkowskie przesłało powiadomienie o wtórnym przejściu zgodnie z art. 41 rozporządzenia (UE) 2024/1351 przed dniem przyjęcia decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3 niniejszego rozporządzenia.

Państwo członkowskie, które staje się odpowiedzialne zgodnie z akapitem drugim niniejszego ustępu, wskazuje w Eurodac, że stało się odpowiedzialnym państwem członkowskim zgodnie z art. 16 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2024/1358.

ROZDZIAŁ V

PROCEDURA PRZYSPIESZONA

Artykuł 14

Procedura przyspieszona

1. W przypadku gdy obiektywne okoliczności wskazują, że wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej pochodzące od grup osób ubiegających się o ochronę międzynarodową z konkretnego państwa pochodzenia lub z konkretnego państwa, w którym miały poprzednie miejsce zwykłego pobytu, lub z konkretnych części tych państw, lub na podstawie kryteriów wynikających z rozporządzenia (UE) 2024/1347, mogą być zasadne, Komisja może, po konsultacji z unijnym forum wysokiego szczebla ds. solidarności, przyjąć zalecenie dotyczące zastosowania procedury przyspieszonej poprzez

przekazanie wszystkich odpowiednich informacji w celu ułatwienia organom rozstrzygającym, w szczególności, stosowania art. 13 ust. 11 lit. a) i art. 34 ust. 5 lit. a) rozporządzenia (UE) 2024/1348.

2. W przypadku gdy, w następstwie przyjęcia zalecenia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, organ rozstrzygający stosuje art. 13 ust. 12 lit. a) rozporządzenia (UE) 2024/1348 w celu odstąpienia od przesłuchania oraz art. 34 ust. 5 lit. a) tego rozporządzenia w celu priorytetowego rozpatrzenia danego wniosku, ponieważ może on być zasadny, zapewnia on na zasadzie odstępstwa od art. 35 ust. 4 tego rozporządzenia, aby rozpatrzenie wniosku co do jego zasadności zostało zakończone nie później niż cztery tygodnie od złożenia wniosku.

3. Rozważając, czy przyjąć zalecenie, o którym mowa w ust. 1, Komisja może konsultować się z odpowiednimi agencjami Unii, UNHCR oraz innymi odpowiednimi organizacjami.

ROZDZIAŁ VI

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 15

Przepisy szczegółowe i gwarancje

W sytuacji kryzysowej, w przypadku gdy państwo członkowskie stosuje odstępstwo, o którym mowa w art. 10–13, należycie informuje obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców w języku, który rozumieją lub co do którego można zasadnie przypuszczać, że go rozumieją, o zastosowanych środkach, o tym, gdzie znajdują się punkty rejestracji, w tym przejścia graniczne, w których można zarejestrować i złożyć wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, oraz o okresie obowiązywania środków.

Artykuł 16

Gotowość na wypadek sytuacji kryzysowej

1. Krajowe strategie ustanowione przez państwa członkowskie zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2024/1351 obejmują również:

- a) środki zapobiegawcze mające na celu zapewnienie wystarczającego poziomu gotowości i zmniejszenie ryzyka wystąpienia sytuacji kryzysowych oraz planowanie kryzysowe, z uwzględnieniem planowania awaryjnego lub kryzysowego przewidzianego w rozporządzeniach (UE) 2021/2303 oraz (UE) 2019/1896 i dyrektywie (UE) 2024/1346 oraz sprawozdań Komisji wydanych w ramach planu gotowości do reagowania w obszarze migracji i na wypadek kryzysu migracyjnego;
- b) analizę środków niezbędnych do zareagowania na sytuacje kryzysowe i sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej w danym państwie członkowskim i do ich rozwiązania, w tym środków ochrony praw osób ubiegających się o ochronę międzynarodową i osób korzystających z ochrony międzynarodowej i innych form ochrony.

2. Do celów ust. 1, państwa członkowskie mogą konsultować się z Komisją oraz odpowiednimi instytucjami, organami i jednostkami organizacyjnymi Unii, w szczególności z Agencją ds. Azylu, a także z władzami regionalnymi i lokalnymi, w zależności od przypadku oraz zgodnie z prawem krajowym.

3. Państwa członkowskie poddają przeglądowi krajowe strategie ustanowione zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2024/1351 w razie konieczności, a w każdym przypadku nie później niż w terminie roku od dnia ustania sytuacji kryzysowej, zgodnie z art. 5 niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 17

Współpraca i ocena

1. Aby zapewnić sprawne stosowanie środków przewidzianych w decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3 niniejszego rozporządzenia, niezwłocznie po przyjęciu takiej decyzji wykonawczej Rady unijny koordynator ds. solidarności zwołuje zgodnie z art. 14 ust. 5 rozporządzenia (UE) 2024/1351 pierwsze posiedzenie unijnego forum szczebla technicznego ds. solidarności. Po tym pierwszym posiedzeniu unijnego forum szczebla technicznego ds. solidarności zbiera się tyle razy, ile jest to konieczne.

2. Państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej może zwrócić się z wnioskiem o pomoc do wszystkich władz, które są w stanie w krótkim czasie zwiększyć zasoby ludzkie swoich właściwych organów, zgodnie z art. 5 rozporządzenia (UE) 2024/1348, oraz o pomoc ekspertów oddelegowanych przez Agencję ds. Azylu zgodnie z art. 5 lit. a) tego rozporządzenia oraz art. 16 ust. 2 lit. b) i art. 21 ust. 3 lit. d) rozporządzenia (UE) 2021/2303.
3. Komisja, Parlament Europejski, Rada, odpowiednie agencje Unii oraz państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej ściśle ze sobą współpracują oraz regularnie przekazują sobie nawzajem informacje o wykonywaniu decyzji wykonawczej Rady, o której mowa w art. 4 ust. 3.
4. Dane państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej nadal przekazuje Komisji wszystkie odpowiednie dane, w tym dane statystyczne, które są istotne dla wykonywania niniejszego rozporządzenia. Dane państwo członkowskie przekazuje Komisji również szczegółowe informacje niezbędne do przeprowadzenia przeglądu, o którym mowa w art. 6 ust. 3, oraz przedłożenia wniosku dotyczącego uchylecia lub przedłużenia decyzji wykonawczej Rady, a także wszelkie inne informacje, o które może wystąpić Komisja na tej podstawie.
5. Państwo członkowskie stojące w obliczu sytuacji kryzysowej lub sytuacji spowodowanej działaniem siły wyższej dalej prowadzi ścisłą współpracę z UNHCR oraz z wszelkimi innymi organizacjami, którym powierzyło wykonywanie zadań, zgodnie z niniejszym rozdziałem oraz z rozporządzeniem (UE) 2024/1348 i dyrektywą (UE) 2024/1346.
6. Wykonując swoje uprawnienia i obowiązki zgodnie z niniejszym artykułem, Komisja i Rada zapewniają, aby przez cały czas przestrzegane były zasady konieczności i proporcjonalności.

Artykuł 18

Wsparcie finansowe

1. Państwa członkowskie, które przeprowadzają relokację jako środek solidarnościowy, muszą mieć możliwość korzystania z unijnego wsparcia finansowego zgodnie z warunkami określonymi w art. 11 ust. 9 rozporządzenia (UE) 2021/1147, w tym do celów realizacji wczesnych środków integracji przez władze regionalne i lokalne.
2. Wsparcie finansowe w sytuacjach nadzwyczajnych dla państwa członkowskiego stojącego w obliczu sytuacji kryzysowej może zostać przydzielone na podstawie art. 31 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) 2021/1147, w tym na budowę, utrzymanie i renowację ośrodków przyjmowania niezbędnych do celów wykonywania niniejszego rozporządzenia, zgodnie z normami przewidzianymi w dyrektywie (UE) 2024/1346.

Artykuł 19

Zmiana rozporządzenia (UE) 2021/1147

W art. 31 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1147 dodaje się literę w brzmieniu:

„ba) wystąpieniem sytuacji kryzysowej w rozumieniu art. 1 ust. 4 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1359 (*).”

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1359 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie reagowania na sytuacji kryzysowe i sytuacje spowodowane działaniem siły wyższej w dziedzinie migracji i azylu oraz w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2021/1147 (Dz.U. L, 2024/1359, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj>).”

Artykuł 20

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 lipca 2026 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 maja 2024 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodnicząca

R. METSOLA

W imieniu Rady

Przewodnicząca

H. LAHBIB